stripgids 27

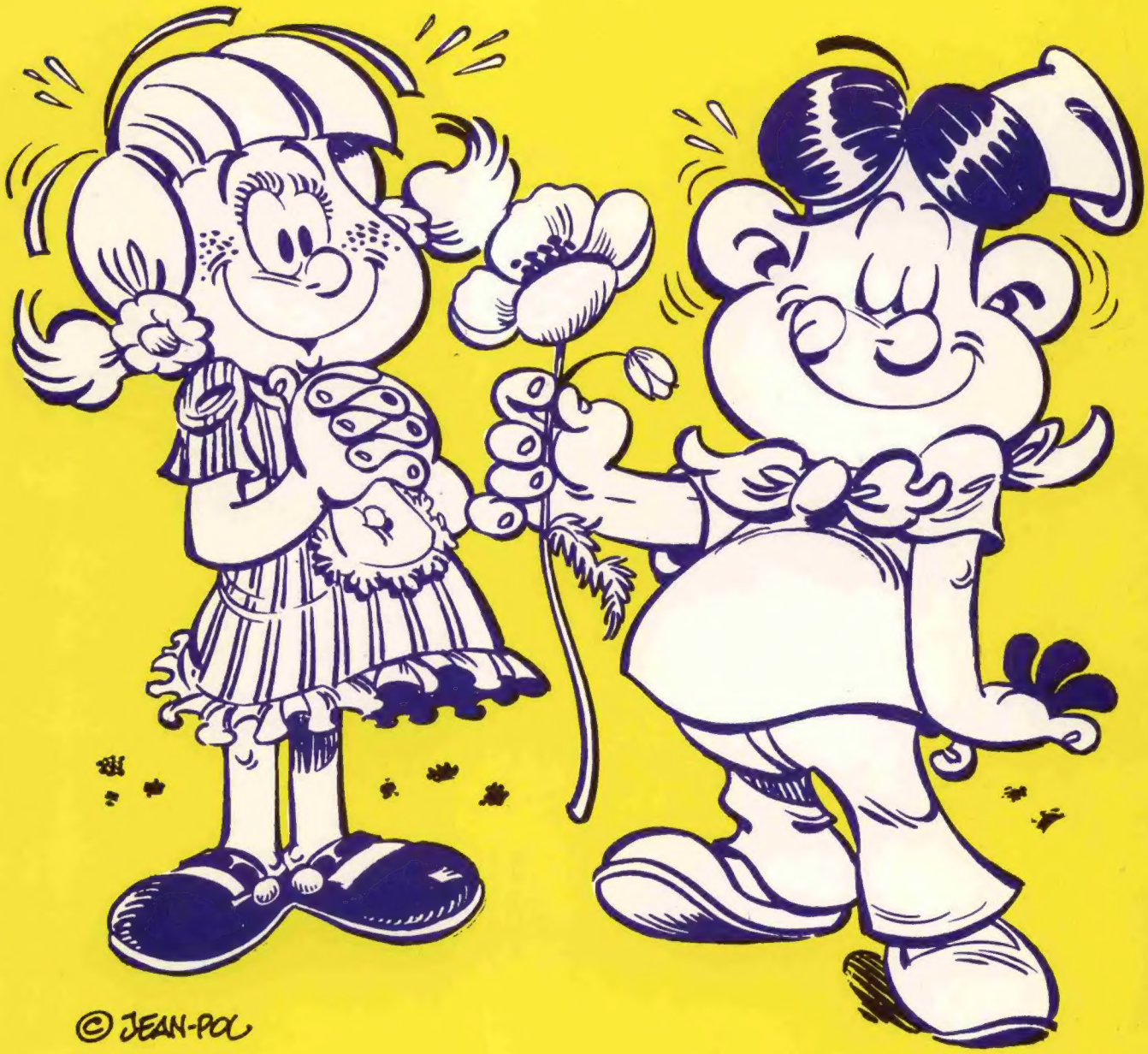

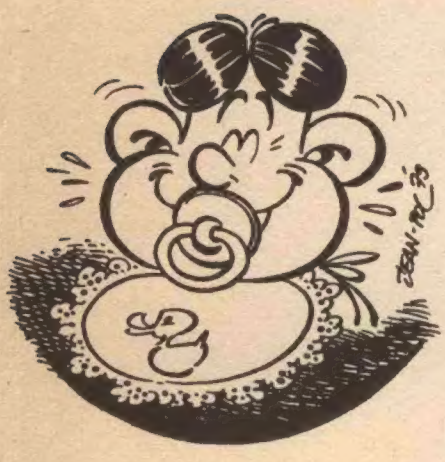

STRIPGIDS Nr. 27, juni 1981.

UITGEVER: Brabantia Nostra,
Vogelenzanglaan, 3,
Breda, Nederland.

HOOFDREDACTIE: J. Smet,
Meirgorenstraat, 63,
2300 Turnhout. België.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd zonder de toestemming van de uitgever.

Manuscripten e.d. te zenden aan het redactieadres.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor hun bijdragen.

JEAN-POL

STRIPGIDSPRIJS 1981

In deze Stripgids vragen wij uw aandacht voor Jean-Pol, de laureaat van de Stripgidsprijs, waarvan de uitreiking op 6 juni 1981 te Turnhout plaats heeft gehad. In dezelfde maand heeft de Standaard Uitgeverij door een gelukkige maar toevallige samenloop van omstandigheden, de eerste prachtige kleurenalbums van Jean-Pols stripserie Annie & Peter uitgebracht.
Een uitstekend Jean-Pol-jaar dus,waarin enerzijds ruim 18 jaar noeste striparbeid werd bekroond en anderzijds de basis werd gelegd voor een schitterende toekomst, want ongetwijfeld zal de serie Annie & Peter een vaste plaats in de striprekken veroveren.
Tot nu toe was Jean-Pol misschien niet zo bekend bij het stripliefhebberspubliek. In de eerste plaats was hiervoor het uitblijven van een degelijke albumreeks verantwoordelijk, maar ook wel het feit dat hij weinig in de grote stripbladen heeft gepubliceerd. Bovendien heeft hij zich steeds meer naar kinderen dan wel naar adolescenten- ten of volwassenen gericht.
Twee series liggen aan de basis van het succes dat de eerder bescheiden Jean-Pol thans volkomen terecht ten deel valt: Annie & Peter plus Kramikske van de Bakker. Uit het curriculum vitae dat u hieronder kan lezen, blijkt dat Jean-Pol na enkele opdrachten voor het agentschap Real Presse, pas in 1967 werkelijk in het nieuws komt met Bi-Bip, De Lustige Kapoentjes en Piet Fluwijn & Bolleke, allemaal series die ondertussen reeds lang zijn stopgezet. In hetzelfde jaar 1967 nestelt hij zich echter ook in de schoot van de Averbodense stripbladen en uit deze samenwerking ontstaat de standvastige en nog lopende serie van Annie & Peter. Het personage Kramikske van de Bakker wordt in 1970 voor De Volksmacht, het weekblad van het A.C.V., bedacht, maar dit vriendelijk baasje heeft ondertussen ook zijn weg in diverse andere bladen en tientallen publicitaire memorabilia gevonden.
De interesse van de stripliefhebber mag evenwel niet tot deze populairste series beperkt blijven. Jean-Pol hecht bijvoorbeeld, zo verklaart hij in het interview, een bijzondere persoonlijke waarde aan Oskar, een gagreeks waarvan slechts een 25-tal platen werden gepubliceerd. Oskar is een zwijgzaam, vrijwel expressieloos figuur met sterke geïnhibeerde humoristische neigingen. Jean-Pol voelt zichzelf zeer nauw met dit esoterisch mannetje verbonden, maar een sprekende verklaring kan hij hiervoor natuurlijk niet geven. In het interview vertelt hij hoe Oskar tijdens het verloop van de strip stilaan en onbewust een karakter, zogezegd een ziel meekrijgt. De idee dat een tekenaar automatisch en subtiel iets van zijn eigen persoonlijkheid bloot geeft in zijn

werk opent natuurlijk ruime kunstzinnige stripperspectieven,maar het is de vraag in hoeverre deze persoonlijkheid ook concreet door een toeschouwer of lezer kan achterhaald worden, vooral wanneer er enkel dubieuze grappen worden uitgebeeld of naïeve verhaaltjes worden verteld.
In het Ercola-interview dat men in Stripgids nrs. 17-18 kan lezen, gaat Wally van Looy nog een stap verder: "Als ge tekent kunt ge niet liegen hè! En ge ziet in één lijntrek van iemand veel meer van zijn karakter dan hij zou kunnen vertellen. Als ge klapt kunt ge liegen, maar in een tekening niet. Daar valt niet in te poteren". (Blz. 74).
Wally's bewering is niet zo onwaarschijnlijk als men op het eerste zicht zou denken. Trâcht men immers in de grafologie ook niet in iemands geschrift zijn karakter te bepalen? Spijtig genoeg is het hier niet het moment om lang bij dit onderwerp stil te staan. Toch wil ik getuigenis afleggen van het feit dat ik bij het overlezen van Jean-Pols werk sterk, en misschien meer dan bij andere striptekenaars die ik ken, diens persoonlijkheid, zoals ik die ook via gesprekken en de omgang men hem meen te hebben begrepen, heb aangevoeld. Dit intuitief gevoel is evenwel zeer moeilijk in woorden te vatten. Maar de op zich holle woorden zoals vriendelijk, goedhartig, eenvoudig enzovoort waarmee men een persoon als Jean-Pol zou kunnen omschrijven, krijgen er wel een diepere betekenis door. Daarom wil ik de lezer aanmanen,strips in 't algemeen, maar Jean-Pols werk in 't bijzonder, ook eens van die kant te beschouwen.

Misschien bieden de gags van Oskar,die wij in deze Stripgids op één na volledig herdrukken, hiervoor reeds een goede gelegenheid, omdat Jean-Pol, zoals gezegd, deze persoon nogal hoog schat. Hoe dieper u tot de ziel van dit personage weet door te dringen, hoe meer de zwijgzame Oskar u mogelijk te vertellen heeft.

J.S.

Caricatuur van J.-P. door Ronnie van Riet.

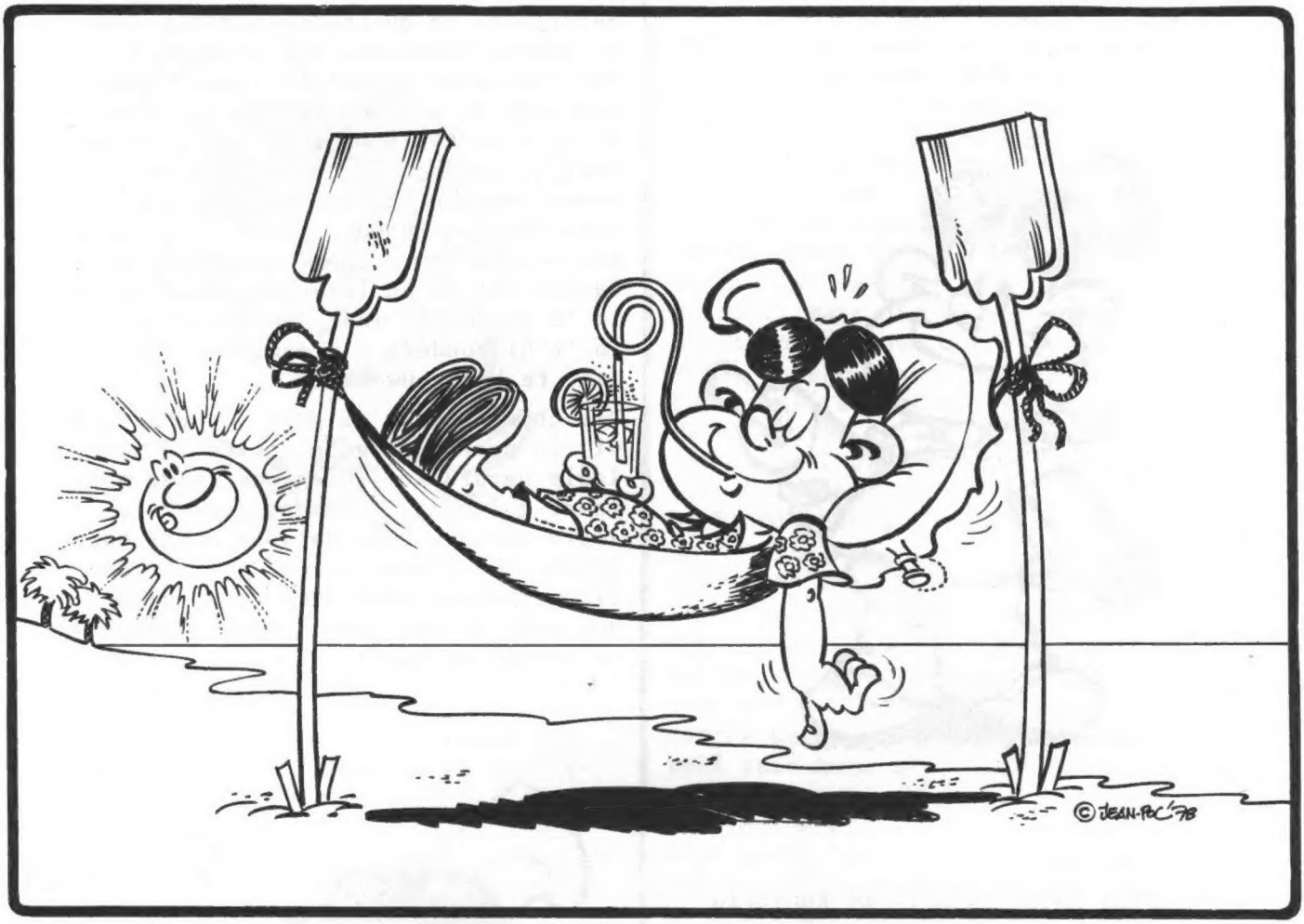

BIBLIOGRAFIE

Een vrijwel volledige chrono-bibliografie is opgenomen in Magnum nr. 2, de albumuitgave van het Annie & Peter-verhaal Het duivelsplan. Daarom beperken wij ons hierbij tot enkele aanvullingen.

ANNIE & PETER
In: Zonnestraal.
1. Het zwarte valiesje. (1971-72).
2. De houten sleutel. (1972).
3. Het spook van Rosse Gerard. (1972-73)
4. De schuwe schipper. (1973).
5. De zwarte beer. (1973-74).
6. Het kale hoofd. (1974).
7. Het rode oog. (1974).
8. De blauwe raket. (1974-75).
9. De witte zigeuners. (1975).
10. De paarse paraplu. (1975-76).
11. De grijze burcht. (1976).
12. Een hondebaan. (1976-77).
13. De zwarte jekkers. (1977).
14. Verboden terrein. (1977).
15. De spitsbroeders. (1977-78).
16. Het duivelsplan. (1978).
17. Dolfke, de dolfijn. (1978-79).
18. De koffer van Kamiel. (1979-80).
19. Een schat van een schat. (1980).
20. De wolvenjagers. (1980-81).
21. Plantrekkers. (1981).

KRAMIKSKE (vervolgverhalen).
In: De Volksmacht.
- Koekplankenkoorts.
- De Kolonelssirtaki.

In: Zonneland.
- De Brioches van Kramikske. (1980).
- Het Schildpaddeneiland. (1980-81).

DE LUTTI-KIDS
In: Zie-Magazine/T.V. Ekspres.
-Het magische net. (1979).

DICK & DOORTJE
In: Zonneland.
- Reporters in de dop. (1979).
- Hulp uit 'n andere wereld. (1979).

ALBUMUITGAVEN

KRAMIKSKE

- Grappen van Kramikske. (1974) (Het Volk).
- Fratsen van Kramikske. (1974) (Het Volk).
- Koekplankenkoorts. (1975) (Het Volk).
- De Kolonelssirtaki. (1975) (Het Volk).
- Fratsen van Kramikske. (1981) (Meunerie Bruxelloise) (Niet in de handel).

ANNIE & PETER

- De schuwe schipper + Het spook van Rosse Gerard. (1976) (Het Volk).
- Het zwarte valiesje + Het rode oog. (1976) (Het Volk).
- Het duivelsplan. (1978) (De Dageraad) (= Magnum nr. 2). Bevat: De spitsbroeders + Het duivelsplan.
- De zwarte jekkers. (1981) (Standaard).
- Theo, de visdief. (1981) (Standaard). (= Dolfke, de dolfijn)

BI-BIP

- Jagd auf den schwarzen Koffer. (1972)
- Skandale-Sport-Olympia. (1972).

OHEE

- Nr. 5, 11-5-1963: Calypso is haantje de voorste.
- nr. 280, 24-8-1968: Het geheim van Dwingemolen. (= Le Mystère de Mornetour).
- nr. 396, 4-11-1970: Bi-Bip. Johnny Yee-Yee.
- nr. 397, 21-11-1970: Bi-Bip. Vakantiemanie.
- nr. 400, 12-12-1970: Bi-Bip en de goudrush.
- nr. 402, 26-12-1970: Bi-Bip en de Operatie Vrede.
- nr. 405, 16-1-1971: Bi-Bip doet aan sport.
- nr. 410, 20-2-1971: Bi-Bip in supermarket is haantje de voorste + ongetiteld verhaal van 16 stroken.
- nr. 454, 25-12-1971: Bertje Kluizenaar. Het betoverde bos.
- nr. 455,1-1-1972: idem.
- nr. 497, 21-10-1972: Bertje Kluizenaar. Naar de Sultan!
- nr. 498, 28-10-1972: idem.

BIBLIOGRAFIE OVER JEAN-POL

- Trefwoord in: K. Kousemaker & M. Willems, Strip voor strip. A'dam, 1970.
- Trefwoord in: Inleiding tot het Belgisch stripverhaal. Brussel, 1968.
- Trefwoord in: D. de Laet, Het beeldverhaal in Vlaanderen. Breda, 1977.
- Trefwoord in: Wordt vervolgd. Utrecht, 1979. (Door J. Smet).
- D. de LAET, Jean-Pol: traditie van de humorstrip in Vlaanderen. In: De Periscoop, 29e jg., nr. 4, feb. 1979.
- J.-P. van den BROECK & K. de SAEGER, Chrono-bibliografie Jean-Pol. In: Magnum, nr. 2, 1978. (= Album van Annie & Peter: Het Duivelsplan).
- Nonkel Fons, Jean-Pol van den Broeck. In: Zonneland, 59e jg., nr. 19, 13 jan. 1978, p. 376-377.
- Uniek. Nr. 6, feb. 1980. Speciaal Jean-Pol.

BELANGRIJKSTE PUNTEN UIT HET CURRICULUM VITAE VAN JEAN-POL.

- Hij is geboren te Leuven, op 15 maart 1943. Ware naam: Jean Paul van den Broeck.
- In Sint Lucas te Schaarbeek volgt hij avondlessen publiciteit en sierkunsten.
- Hij debuteert in 1962 met een kort verhaal Calypso is haantje de voorste in Samedi-Jeunesse.
- Voor het agentschap Real Presse lettert en monteert hij vnl. buitenlandse stripseries en fotoromans.
- Wanneer hij de tijdschriften van de K.A.J., o.a. Doorbraak, illustreert en politieke cartoons tekent voor diverse pamfletten van de C.V.P., maakt hij tegelijkertijd politieke cartoons voor het P.V.V.-blad Journal Demain.
- Enkele korte verhalen komen in samenwerking met scenarioschrijver J. Acar tot stand voor Kuifje (1964) en het Franse Pilote (1965).
- Hij wordt de assistent van Hurey (Hugo de Reymaeker) en helpt hem o.a. bij de afwerking van decors voor diverse verhalen voor Kuifje vnl. Klus Karwei.
- In het domein van de publicitaire strip realiseert hij vanaf 1966 diverse boekjes van het bandenmannetje Bibendum voor Michelin, bestemd voor Zuid-Afrika.
- Nog in 1966 krijgt hij een eerste echte kans met Bertje Kluizenaar in Libelle en met een verhaal Le Mystère de Mornetour in het Franse Sud-Ouest.
- In 1967, het jaar van de waarheid en de werkkracht voor Jean-Pol,
  - neemt hij Marc Sleens figuren van De Lustige Kapoentjes en Piet Fluwijn & Bolleke over van Hurey in Pats (thans Stipkrant);
  - start hij in opdracht van het agentschap I.F.S., de serie Bi-Bip;
  - begint hij te werken voor de stripweekbladen van Averbode. Jip (1967), Pickelby (1969), Willie Wervelwind (1969) en vnl. de serie van Annie & Peter komen hierin tot stand.
- Oskar, de ontdekkingsreiziger ontstaat in 1969 in Pats. Hem is een belangrijk, maar heel kort leven beschoren.
- Het tot nu toe populairste personage Kramikske van de Bakker wordt in samenwerking met scenarioschrijver Daniel Jansens ontworpen in 1970 voor De Volksmacht.
- Nieuwe interessante personages zijn:
  - Dick & Doortje in Zonneland (1979);
  - De Lutti-Kids in Zie-Magazine (1979).
- 1981: Stripgidsprijs. Kleurenalbums van Annie & Peter worden door de Standaard Uitgeverij uitgebracht.

JEAN-POL :

MEN MOET KINDS BLIJVEN!

-Jean-Pol tekent zeker al van jongs af ?
-Ik ben geboren met het potlood in de hand. Toch vraag ik mij af hoe dat gekomen is, want noch mijn ouders, noch mijn familieleden kunnen tekenen. Toch wel, een verre nonkel is ooit directeur van de Leuvense Academie geweest.
-Mijn tweede klassieke vraag : wat was uw eerste contact met strips ?
-Bravo ! Ik was geabonneerd op Bravo. Als ik me goed herinner stond er op de laatste bladzijde een strip van Uderzo (= Kapitein Marvel Jr.). Bravo was het eerste blad waarvan de tekeningen mij geïntrigeerd hebben. Toch was ik ook zeer geïnteresseerd in de technische rubrieken over koerswagens en dergelijke. Ik ben altijd een knutselaar geweest en gebleven.
Daarna las ik Ons Volkske. Iedere donderdagnamiddag, als 't vrijaf was, passeerde ik langs 't boekwinkelke. Met de klas gingen we in rij tot aan de vierhoek en dan mochten we pas uiteengaan en kon ik Ons Volkske gaan kopen. In die tijd stond er een verhaal in van Tieter (= De Vrolijke Bengels van Vandersteen) en Blake & Mortimer, op een groene achtergrond. De Leeuw van Vlaanderen door Bob de Moor boeide mij ook geweldig. Al die verhalen heb ik ijverig nagetekend. Na Ons Volkske is Robbedoes gekomen. Vooral Jidéhem met zijn koersauto's vond ik interessant. Verder natuurlijk Franquin, en Peyo met Johan & Pirrewiet. Ik tekende alles na, zat altijd maar te tekenen. Vooral in de klas, want ik ben er dikwijls voor in de hoek gevlogen.
In de humaniora in Oudergem had ik een vriend, Armand Sorret, die ook niets anders deed dan tekenen. Hij was wel veel slimmer dan ik. Dat was wel interessant want ik zat achter hem in de klas en kon altijd van hem afkijken. Wij getweeën waren precies dezelfden, bleven altijd samen en leefden echt in een aparte wereld. Hij tekende Jidéhem ook na en bracht tekeningen mee naar school die hij 's avonds thuis had gemaakt.
-Is hij ook tekenaar geworden ?
-Ik heb hem later tot medewerker gebombardeerd. Wij hielden steeds contact met elkaar en stuurden met Nieuwjaar kaartjes die we zelf volgetekend hadden. Hij woonde in Oudergem en ik in Maleizen een gehucht van Overijse. Hij werkte op het bureel bij Fiat, maar toen ik op een gegeven moment veel werk had, vooral voor Averbode, stelde ik hem voor om bij mij te werken. En wanneer ik naar Leuven ben verhuisd is hij hier ook komen wonen.
-Werkt hij nog steeds voor u ?
-Die jongen is ongelukkig onderweg blijven steken. Hij had nochtans capaciteiten. Ik had hem wel graag behouden.
-Welke tekenopleiding heeft u gehad ?
-Ik heb de avondschool gevolgd in St.-Lucas te Schaarbeek. Maar ondanks 't feit dat het een avondschool was moet ik bekennen dat ik er wel veel bijgeleerd heb qua tekenen : anatomie, perspectief, kleuren enzovoort. Ik heb er het eerste en het derde jaar gevolgd. Het eerste jaar gaven ze mij, om geen 100 te moeten geven, 99%. Toen was ik fier, want vroeger waren mijn rapporten nooit al te optimistisch geweest. Ik had er een machtspositie, maar tussen een groep van laten we zeggen twaalf kwistenbiebels waren er misschien drie die 't ernstig opnamen. Toch was het een belangrijke pres-

tigezaak voor mij, want als ik goede referenties kreeg voor het werk dat ik graag deed, nl.tekenen, dan was ik de man. Het gaf mij geweldige kracht.

-U heeft nog andere beroepsbezigheden gehad ?

-Ik heb een beetje van alles gedaan. Zeefdruk bijvoorbeeld, bij mensen die in plastiek handelden. Zij maakten o.a. etiketten en die werden bedrukt met een antiek screenmachientje, zo gewoon een kader met een zeef. Dit gebeurde in een klein kelderke met een laag plafond, en het was een dikke miserie met al die vervliegende produkten, zoals thinner. Als tegengif moest ik veel melk drinken, die ik helemaal niet lustte. Verder heb ik veel camionetten beschilderd. Het ganse dorp hing vol met tekeningen van Jean-Pol : Coiffure Julienne, Beenhouwerij Zus en Bakkerij Zo. Ik heb ook veel panelen gemaakt vooral voor Serco, een wijncoöperatief van Hoeilaart.
Mijn ouders dreven handel in meststoffen. Zij leverden vooral aan de "serristen" in Hoeilaart en Overijse, maar ook aan de boeren. Ik moest de baan doen van mijn vader. Zakken van 50 kg. moesten afgehaald worden per camion maar daar hield ik - ik ben nogal van lichte bouw - al gauw een dubbele breuk aan over. Mijn vader was er toch niet goed van. Een jaar nadien - ondertussen had ik wat getekend en licht werk gedaan - stond ik terug op de camion en hield er prompt weer een dubbele breuk aan over. Die handicap is mijn geluk geweest. Want mijn vader was er radicaal tegen dat ik tekende en rekende erop dat zoontje Jean-Pol in de zaak ging komen. Ik mocht wel tekenen als ik tekenopdrachten had, maar daarna moest ik meteen weer meststoffen verkopen. In die periode kon men zich niet voorstellen dat iemand met tekenverhalen aan de kost kon komen. Ik had toen toch al een klein atelier ingericht op mijn kamer : een oude keukentafel was mijn tekentafel. Die steekt nu nog altijd in de kelder. Na mijn tweede operatie heeft mijn vader mij wel een serieuze kans gegeven om te tekenen en van die kans heb ik natuurlijk 200% gebruik gemaakt. Ik kreeg zelfs de auto van mijn vader om werk te zoeken. Ik reed dan tot in Oudergem, want in de stad durfde ik nog niet rijden. En dan, van de ene tram op de andere, liep ik in Brussel alle deuren van de redacties plat.

-Zo bent u bij Real Presse terechtgekomen ?

-Nee, Tillieux heeft mij naar Real Presse verwezen. De eerste tekenaar die ik destijds ging opzoeken was Gerald Forton. Via kennissen kwam ik te weten dat hij in de buurt woonde. Voor mij was het een ervaring tot en met, want het was de eerste tekenaar die ik in levende lijve zag. Voor ik er naar toe kon gaan, had ik zo'n twee à drie dagen niet geslapen. Ik mocht dan mijn tekeningen, die natuurlijk verre van goed waren, laten zien. Forton gaf zo wat indicaties en hij gaf mij ook een met blauwe kadertjes voorbedrukt blad tekenpapier. Franquin heeft - dat weet ik ondertussen - ook lang op dergelijke bladen getekend. Ik was natuurlijk heel fier met dat blad en tekende het 's avonds helemaal vol.
Een man die brood ronddroeg in ons dorp en die vroeger als tuinier bij Marc Sleen had gewerkt, zorgde er voor dat ik ook eens met mijn " fardeke " tot bij de geestelijke vader van Nero kon gaan. Dat was natuurlijk ook een fantastische ervaring.
Daarna bezocht ik, samen met Armand Sorret, regelmatig Tillieux. Hij woonde niet ver en we gingen zo dikwijls dat zijn vrouw lange gezichten begon te trekken als ze ons zag. Op den duur durfden wij niet meer gaan.
Maar Tillieux was een fantastische man, die mij geweldig veel geholpen heeft, en mijn tekeningen enorm veel heeft bijgeschaafd. Toen ik het verhaal van Calypso is haantje de voorste had afgewerkt stuurde Tillieux mij naar Real Presse. Het was mijn eerste verhaal, getekend volgens de aanwijzingen van Tillieux op het gepaste formaat en geen " prulleke " zoals ik vroeger in de schriften tekende. Ik had er enorm hard aan gewerkt en, met de complimenten van de familie, ging ik, zo fier als een gieter, op stap. Bij Real Presse werd het verhaal natuurlijk afgekeurd tot en met. Het was ook een ontgoocheling tot en met. Zij, Bogaerts en Max Kleiter, hadden uiteraard gelijk, maar toen was ik er niet goed van. Voor de gelegenheid had ik een speciale strik aangedaan en toen ik terug buiten kwam is die ik weet niet hoe ver gevlogen in de straat. Ik zat echt in de put en dacht : " Ik kan het niet waarmaken. Tekenen kan ik wel vergeten ". Maar na twee maanden stond ik er terug aan de deur. Ze hadden gelukkig aangegeven waarom mijn verhaal niet goed was. Tillieux heeft me dan opnieuw opgewonden en gezegd dat ik moest herbeginnen volgens hun richtlijnen. Ik heb het verhaal herwerkt, er dertien platen i.p.v. twaalf van gemaakt, en men heeft het aangenomen. Tegenover de eerste ontgoocheling deed dit mij natuurlijk enorm veel plezier. Het was 't eerste verhaal van mij dat gepubliceerd werd. De eerste publicatie gebeurde in Samedi-Jeunesse en daarna verscheen het in Ohee. Ik kreeg 200,- frank per plaat en ik was zo gelukkig als ik weet niet wat.

-Het was uw eigenlijke debuut. Daarna stroomden de opdrachten natuurlijk binnen ?
-Tillieux zei altijd : " Ze vragen geen diploma's. Ze vragen altijd wat ge al gepubliceerd hebt ". De publicatie van Calypso was een goed wapen ; Samedi-Jeunesse was immers mijn diploma. Ik kocht er zelfs tien of vijftien exemplaren van waarmee ik de redacties plat liep. Zo verzeilde ik bij de K.A.J., waarvan ik vroeger in mijn dorp lid was geweest. Ik mocht titeltjes, met de hand geschreven titeltjes, maken voor de maandbladen. Naar het schijnt bestonden de Alfac-letters al wel, maar dat wist ik toen niet. Het was een heel prettige ervaring bij de K.A.J. want ik kreeg er veel " carte blanche ". Ik maakte de lay-out van Doorbraak maar mocht er tevens van alles in doen. Ik tekende uiteindelijk wat ik wou, en de titeltjes werden alsmaar kleiner en mijn tekeningen groter en groter. Via contacten kon ik spoedig cartoons maken in opdracht van de P.V.V. En ik zat al bij de C.V.P. ! Via de K.A.J. kwam ik dan terecht bij het A.C.V. waarvoor ik ook politieke cartoons mocht maken. Ik heb dus cartoons getekend voor de C.V.P., om te kloppen op de P.V.V. en de Socialisten en tegelijkertijd voor de P.V.V. waar dat het omgekeerde was. Mij kon het geen barst schelen voor welke partij ik tekende. Ik was heel gelukkig dat ik werk had. Bij de P.V.V. heb ik Picha en Cram leren kennen. Wij hebben alle drie dikwijls naast elkaar terplaatse zitten werken in de Napelsstraat.
-Had u geen full-time job bij Real Presse ?
-Ik kreeg eerst thuiswerk mee, vooral " lettrages " van Spaanse tekenverhalen. Maar op een zeker moment stelden ze me voor om daar ter plaatse te komen werken. Ik heb dan nog veel " lettrages " gemaakt,

maar ik moest die Spaanse verhalen ook inkorten, verknippen en verplakken. Het was wel interessant werk, want ik moest daarbij goed de scènes bestuderen en zorgen dat een verhaal vlot leesbaar bleef ondanks 't feit dat er plaatjes uit weggenomen werden. Zo leerde ik toch wel veel bij qua lay-out. De fotoromans, de fameuze fotoromans, moest ik ook volledig in lay-out brengen. Ik moest een heel pak foto's verknippen, er kleinere foto's van maken, grote plans maken enzovoort, afhankelijk van de actie. Sommige foto's moesten bijvoorbeeld schuin afgesneden worden om het goede effect te bekomen. Maar heel lang heb ik er toch niet gewerkt. Op het agentschap lagen vele originele tekenplaten van vrijwel alle grote namen in Robbedoes : Tillieux, Peyo, Hubinon, Sirius ... En 's middags, wanneer de anderen weg waren - Jean-Polleke had zijn thermosfleske mee en at zijn boterhammekes natuurlijk in 't bureel op ; hij had geen centen om in een restaurant of snackbar te eten - zat ik in de kasten te wroeten om de originele tekeningen te kunnen bekijken. Ik etaleerde die voor mij en bestudeerde ze allemaal heel goed met de boterham in d' hand. Tot op 't moment natuurlijk - schoon liedjes duren niet lang - dat ze me betrapten. Daarna mocht ik niet meer op 't bureel komen en vloog op de zolder, waar ik het toch maar een paar weken heb kunnen uithouden. Het was een triestig geval daar boven tussen een ganse hoop boeken. Het was er muf en warm, ik was er zo " malheureus " als iets. En dan heb ik mijn werk opgezegd. Ik heb er nog wel een halve plaat van Tillieux aan overgehouden, die in de papiermand lag. Die heeft nu heel wat waarde. Als men het goed nagaat zat ik daar feitelijk met een fortuin in handen, maar het was toch echt geen reden om me zo alleen op die zolder te zetten. De contacten met Real Presse bleven evenwel behouden. Ik mocht thuis verder blijven werken aan de " lettrages " en de fotoromans.
Zo nu en dan mocht ik ook een tekening maken. Mijn eerste tekening die in vier kleuren werd afgedrukt was een reusachtige bulldozer met enorme dikke banden, voor Michelin. De mensen van Real Presse, die mij die opdracht toevertrouwden, wisten dat ik nogal sterk was in mechaniek. Spoedig daarna mocht ik een test maken voor Bibendum, het bandenmannetje, een bijzonder lastig personage om te tekenen. Ik moest geweldig hard oefenen om het in de hand te krijgen, maar de test werd blijkbaar goed onthaald vermits ik de opdracht kreeg om er publicitaire stripjes van te maken die bestemd waren voor Zuid-Afrika. Zij bestonden uit twee pagina's. De

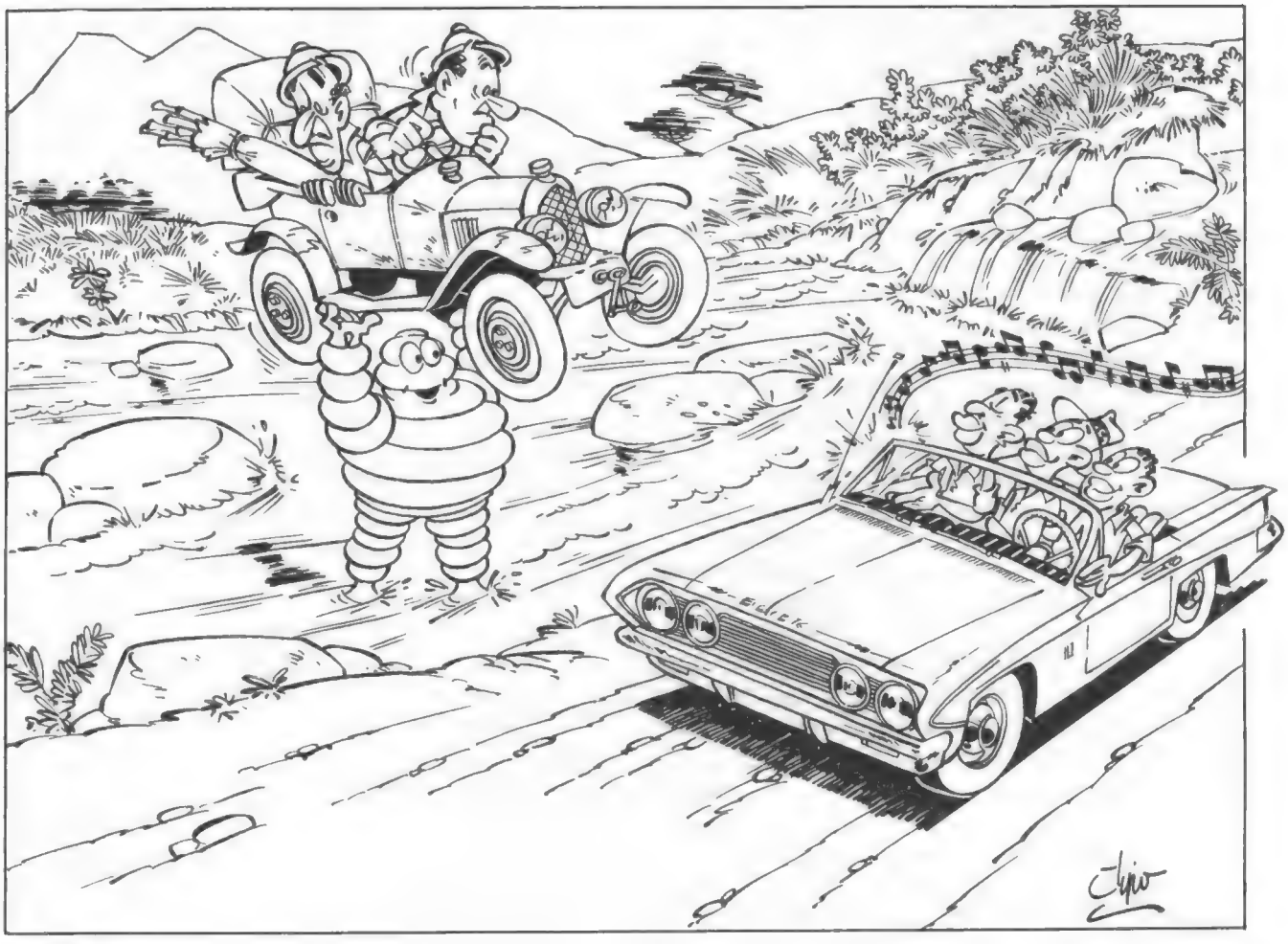

Bibendum

ene mocht ik verzorgen met een humoristische tekening van Bibendum, maar de andere bestond uit een realistische covertekening die door de Spanjaard Lampayaz werd uitgevoerd. Hij maakte de " crayonnée " en ik zette deze hier in inkt. Aanvankelijk had ik voorgesteld om ook de realistische tekeningen te maken, maar die tests waren falikant afgelopen. Lampayaz was een fantastische tekenaar - het was één lijn op die tekening - maar ik moest er Bibendum bij zetten, want schematisch tekenen kon hij niet. Zo verliep die samenwerking.
Daarna is Bi-Bip gekomen en Bertje Kluizenaar.

-Bertje Kluizenaar was een eigen personage ?

-Ja, de verhalen waren van mij, maar ik kreeg wel steun in het begin van Van Melkebeke. Naar het schijnt heeft die ook verhalen geschreven voor Cuvelier, Jacobs, Craenhals en ... zelfs Hergé. Hij maakte vooral veel scenario's van fotoromans. Hij was een ongelooflijke man, een echte Brusselaar, maar toch een fantastische kerel. Hij vertrok de ene en kwam de andere dag terug met een compleet scenario. Maar ja, heel ver ging onze samenwerking niet want ik wou die scenario's altijd op mijn eigen houtje voortzetten, om zo zelfstandig mogelijk te kunnen blijven.

-U heeft toch met verschillende scenarioschrijvers samengewerkt ? J. Acar bijvoorbeeld.

-Acar heb ik via Hurey, Hugo de Reymaeker leren kennen. Acar was de scenarioschrijver van Hugo voor zijn verhalen in Kuifje. Tsja, mijn werk marcheerde goed en ik wou al meteen in Kuifje publiceren. Op de redactie kreeg ik echter een opdoffer tot en met, maar Hurey heeft mij toen gewoon opgenomen. Diezelfde avond heeft Hugo mij meegenomen naar zijn huis in Tervuren. Ik ben er blijven souperen en hij heeft me weer naar huis gebracht. Later heb ik toch een verhaaltje in Kuifje kunnen publiceren.

-Wat ik wou vragen is het volgende : welke ervaringen heeft u met scenarioschrijvers. Sommige tekenaars hebben moeilijkheden om met iemand samen te werken.

-Ik vind het belangrijk dat men samen komt vooraleer er één lijn getypt of getekend wordt. Men moet samen werken aan een verhaal, samen ideeën zoeken, overleggen, een beetje terrein verkennen. Dan weet de scenarioschrijver automatisch wat de tekenaar al graag heeft en omgekeerd. Samen

een plot maken vind ik heel voornaam, en het is verkeerd dat een tekenaar een scenario zo maar in handen gestopt krijgt. Een scenarioschrijver en tekenaar moeten zeer goed op elkaar ingesteld zijn en de samenwerking moet ook bij de voorafgaande bespreking van de synopsis gebeuren. Als men samen is, kan men elkaar ook op een idee brengen. De ene vertelt iets en de andere pikt er op in. Zo kan men de gags en alles op een namiddag of een avond vinden. Dat is doenbaar. Ik doe het nu trouwens met tekenaar Bernard Bedu. Die woont hier vlakbij. Op twee à drie uur kloppen wij summier een verhaal van wel 50 platen in elkaar, gags en alles inbegrepen. Bernard ziet direct een gag zitten en ik ook. Hij ziet het misschien nog een beetje verschillend, maar als we dat dan bijeen klikken ... 't Moet klikken hè !
Ik vind het zelfs niet nodig dat alles exact neergeschreven wordt wat er moet getekend worden. Sommige scenarioschrijvers overdrijven en tikken werkelijk alles uit. De tekenaar heeft ook wel fantasie. Als het verhaal zich bijvoorbeeld in een willekeurige slordige living afspeelt hoeft men niet aan te geven dat links een fauteuil en rechts in de benedenhoek een stoel moet staan. Men mag het allemaal niet te au sérieux nemen, vind ik. Een verhaal moet losjes, luchtig, ontspannen tot stand komen en de fantasie - maar dat is misschien een gave - moet er zo uitvliegen. Ik heb nu een verhaal van 52 platen op stapel staan en ik heb nog geen letter van de synopsis neergeschreven. Maar ik ben er zeker van dat, als ik morgen zou moeten beginnen, als het er echt op aan zou komen, het er zo zal uitkomen. Hopelijk toch ... laat ons hopen.

-U heeft A. Sorret als medewerker gehad. Wie heeft u nog met tekenen geholpen ?

-Bernard Bedu. Nu niet meer, want hij heeft gelukkig zelf genoeg werk. Hij heeft meegewerkt aan de Lutti-Kids en een verhaal van Annie & Peter.
Hugo de Reymaeker heeft me ook heel sporadisch geholpen bij verhalen van Kramikske.

-Terwijl u vroeger zelf veel voor Hurey heeft getekend.

-Ik heb veel geleerd van Hugo, want ik was nog een beginneling toen ik bij hem kwam. Hij is een fantastische man en ik heb er prettige ervaringen mee gehad ; we hebben op al die jaren heel goed samengewerkt. Voor hem deed ik " lettrages ", een beetje decor ... Ik beschilderde ook panelen voor de T.V., die achter de speakerinnen werden opgesteld. Het waren grijze decors, want kleurentelevisie bestond nog niet. Verder heb ik Hugo veel geholpen bij de verhalen van Klus Karwei voor Kuifje.

-Marc Sleen vertelde me dat u hem ooit geholpen heeft bij een Neroverhaal.

-Dat is de moeite niet om over te spreken. 't Was louter toevallig. Marc zat bedolven onder 't werk en vroeg of ik niet enkele decors kon maken om hem uit de penarie te helpen. 't Was nog voor geen drie platen. Bij mijn weten heeft Marc altijd alleen zijn plan getrokken met Nero. Men herkende zijn stijl en men zag meteen of er iemand anders had meegeholpen of niet. Marc deed alles zelf en ik geloof dat hij nog altijd alles zelf doet.

-Welk verhaal was het ?

-Dat weet ik zelfs niet meer. Nero zat van achter op 't koffer of op 't reservewiel van een auto (De Woefwasserij ?).

-U heeft in 1967 de figuren van De Lustige Kapoentjes en Piet Fluwijn & Bolleke overgenomen van Marc Sleen.

-Hugo de Reymaeker tekende die vóór mij. Als ik me goed herinner tekende Marc aanvankelijk de figuurtjes en zette ze in inkt. De rest werd door Hurey getekend. Later heeft Hurey ze helemaal zelf getekend. Met zijn overgang in 1965 van Het Volk naar De Standaard is Hurey meegegaan met Marc Sleen.

-U was als hulpje bij Hurey toen Hurey voor Marc Sleen werkte ?

-Zo was het, eigenaardig genoeg. Maar dan is Hurey terug overgestapt naar Het Volk en kwam Marc alleen te staan met De Lustige Kapoentjes en Piet Fluwijn & Bolleke. Het zijn van die toestanden die kunnen gebeuren. Maar het was een drama natuurlijk want Marc had dit niet verwacht. Hij wou zelf alleen nog maar aan Nero werken. En na de tests - in de Studio Vandersteen hebben ze ook tests laten doen - werden die series aan mij toevertrouwd en had ik, na dat ene bezoek van jaren geleden, opnieuw contact met Marc Sleen. Marc herkende me nog van vroeger en het ijs was al gauw gebroken bij de onderhandelingen. Marc heeft me dan geleerd dat ik De Lustige Kapoentjes zo veel mogelijk moest respecteren. Ze waren erg, erg slecht in het begin en ik begrijp niet hoe Marc die heeft kunnen doorlaten. Door het oefenen en door het werken ging dat nadien natuurlijk allemaal veel beter.

-Waarom is men ermee gestopt ?

-Toen Pats veranderd werd in Patskrant heeft men de beslissing genomen om die reeksen niet te vervolgen. Marc is er niet goed van geweest en 't was te begrijpen. De series liepen al meer dan twintig jaar en ze hadden

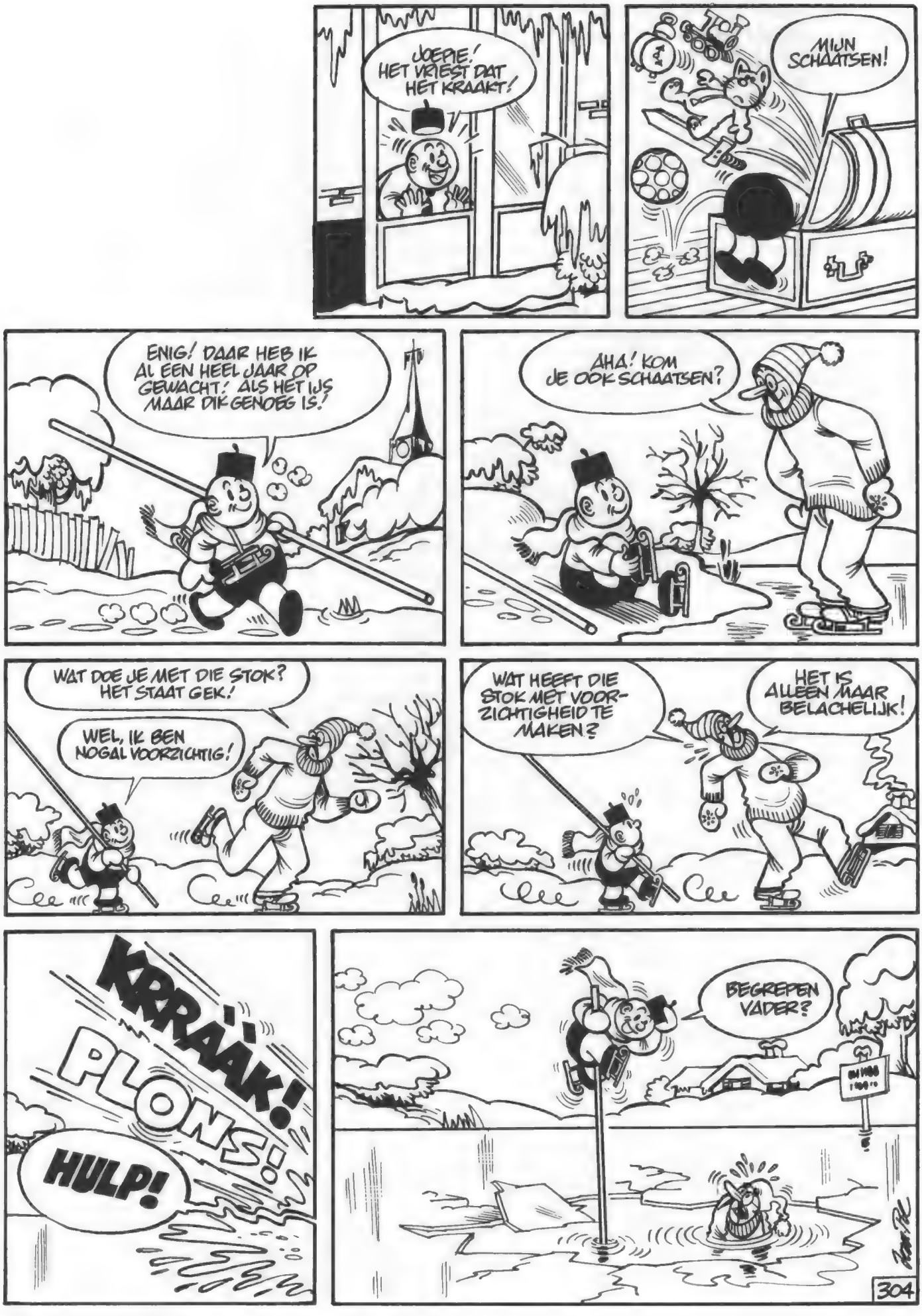
JOEPIE! HET VRIEST DAT HET KRAAKT!
MIJN SCHAATSEN!
ENIG! DAAR HEB IK AL EEN HEEL JAAR OP GEWACHT! ALS HET IJS MAAR DIK GENOEG IS!
AHA! KOM JE OOK SCHAATSEN?
WAT DOE JE MET DIE STOK? HET STAAT GEK!
WEL, IK BEN NOGAL VOORZICHTIG!
WAT HEEFT DIE STOK MET VOORZICHTIGHEID TE MAKEN?
HET IS ALLEEN MAAR BELACHELIJK!
KRRAAK!
PLONS!!
HULP!
BEGREPEN VADER?
304

Piet Fluwijn & Bolleke.

nog succes, want ik wist dat ze nog altijd goed gevolgd werden. Van de ene dag op de andere was het gedaan. Men vroeg me om een keer naar Brussel te komen. Ik dacht dat het voor opslag was of voor meer werk, want dat had ik al geregeld gekregen, ik was al verscheidene trapkes omhoog geklommen. Maar dan hoorde ik het slechte nieuws.

-Misschien heeft men de beslissing wel genomen omdat eenzelfde serie onder de naam De Lustige Kapoentjes in 't Kapoentje verder liep en er weinig uitzicht op albumuitgaven was ?

-Wij mochten inderdaad geen titels zetten, enkel de figuren van Marc Sleen tekenen en de voornamen van de kapoentjes zelf blijven gebruiken. Maar de personages van Marc Sleen waren zo goed gekend dat er geen titel op moest. De redactie wou Pats helemaal vernieuwen en onder het mom dat de series een beetje ouderwets, een beetje afgezaagd waren, werden zij gewipt. Nadien is er dan Sesamstraat in gekomen. Zelf heb ik nog geprobeerd om er een nieuwe serie van mij in te krijgen. Ik had er eerder al enkele gags van Oskar, Kramikske en Joske & Mieke in gepubliceerd. Om die reden heb ik de nieuwe Oskar gemaakt, het Engels burgermannetje inplaats van de ontdekkingsreiziger, om geen gelijkenis op te werpen met Max, de ontdekkingsreiziger van Bara. Maar er was niets aan te doen. Ze hebben het niet aanvaard. Dan heb ik Pats maar laten varen.

-Laten we het even over uw tekenstijl hebben. Welke invloeden heeft u ondergaan ? Enkele namen werden reeds genoemd, maar de belangrijkste zal wel Franquin zijn. Hoe situeert u zelf uw stijl ?

-Ik weet het niet. Ik heb er altijd naar gestreefd een persoonlijke stijl te ontwikkelen maar hoe doet men dat ? Dat weet ik niet. Ik heb inderdaad een geweldige invloed van Franquin ondergaan, dat kan ik onmiddellijk toegeven. Franquin is altijd mijn grote god geweest. Mijn stijl is zo Franquin-Robaachtig met een glimp van Marc Sleen geloof ik. 't Moet ongeveer zo'n menging zijn.

-Soms lijkt uw stijl op die van Berck, maar Berck heeft natuurlijk ook veel invloed van Franquin ondergaan.

-Gewoonlijk zegt men dat ik invloed heb van Berck, maar wij zijn samen toegegroeid naar Franquin. De stijl van Berck is geweldig veranderd vanaf zijn oversprong van Kuifje naar Robbedoes. Nu vind ik de stijl

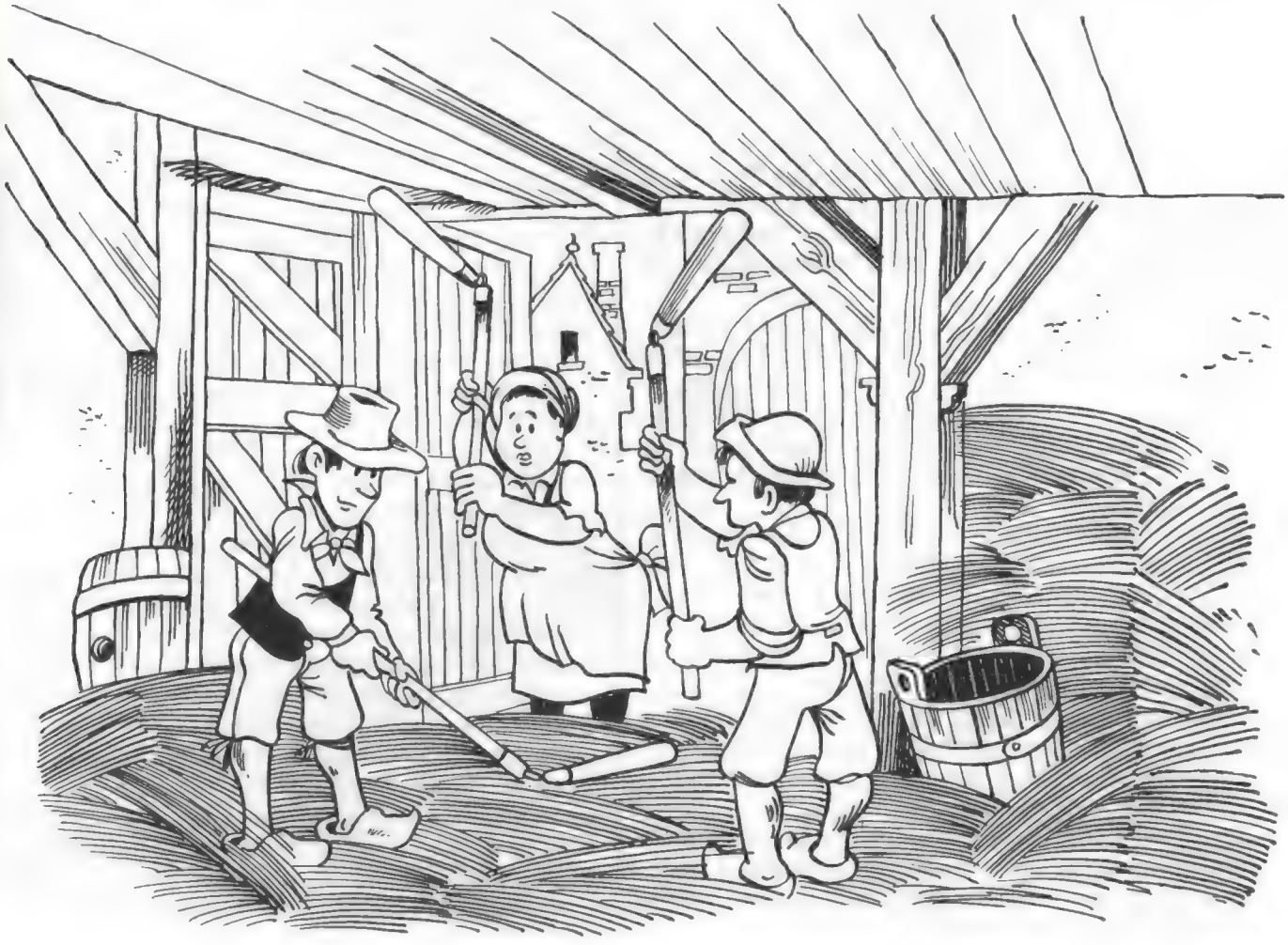

Een stijl-experimentje.

van Arthur fantastisch en het is mogelijk dat ik vanaf Sammy een invloed van Berck heb ondergaan. Want vroeger, toen hij voor Kuifje Pechvogel tekende had hij een heel andere stijl dan de mijne. Maar nu zijn onze stijlen geweldig gelijklopend. Arthur tekent wel veel beter dan ik, dat is het niet. Bernard Bedu zit er ook nog voor iets tussen geloof ik.

-Het begin van de Leuvense School ?

-Bernard had ik graag behouden. Armand Sorret ook.

-Wanneer we over de stijl van Jean-Pol spreken en wanneer we weten dat u enkele honderden platen van De Lustige Kapoentjes en Piet Fluwijn & Bolleke heeft getekend met de figuren in de stijl van Marc Sleen, dan is het logisch dat u daar op den duur invloed van heeft.

-Dat is een feit. 't Is daarom dat ik zei dat er toch ook heel wat invloed is geweest van Marc Sleen. Als ik vlug een tekening wil maken heb ik soms de neiging ...

- ... om een Kapoentje te tekenen ?

-Iets in die lijn ja. Want ik vond het wel plezant. Toen ik die figuren van Marc overnam moest ik mijn stijl radicaal veranderen, De Lustige Kapoentjes adapteren... adopteren als het ware. Toch heb ik er steeds op gelet mijn eigen stijl zo veel mogelijk te behouden.

-Uw stijl is sindsdien een beetje ronder geworden. Marc Sleen tekent ook heel rond, soepel ...

-Ja, de soepelheid kan het zijn. En de rondingen ook. De Kapoentjes zijn niets anders dan bollekes en Bolleke... natuurlijk is Bolleke een bolleke. Da's helemaal een bolleke dat.
Maar de grond blijft bij Franquin. Franquin, daar durf ik niet aankomen. Ik kon uren zitten kijken op een tekening van hem. Hij is de enige waar ik geweldig veel tijd aan besteed heb, waarvan ik de tekeningen bestudeerd heb. Ik was gewoonweg gefascineerd van zijn tekeningen.

-Uw stijl lijkt mij zeer geschikt voor kinderen. Hij is aangenaam om naar te kijken.

-Vroeger heeft men mij de raad gegeven om zelfs de grootste gangster sympathiek te tekenen. En ik heb mij wel afgevraagd hoe men zo'n bonk, die al ik weet niet hoeveel moorden op zijn actief heeft, sympathiek kan maken. Daarom, rondingen geven al een zekere sympathie, een rond gezicht wekt meer vertrouwen op dan een lang.

-Wie heeft u gezegd dat zelfs slechterikken sympathiek moeten worden voorgesteld ?

-Bogaerts, van Real Presse. Hij gaf me soms wel goede raadgevingen.

-Vindt u nu nog steeds dat het zo moet ?

-Nee. De tekenverhalen zijn nu geweldig veranderd. 't Was mijn visie in die tijd en het zit er nu nog altijd in. Als ik een slechterik moet tekenen, maak ik hem automatisch sympathiek. Maar ik vind niet dat het moet.

-U werkt vrijwel steeds voor kinderen, hetgeen natuurlijk aan de opdrachten ligt die u krijgt. De stripverhalen voor Averbode zijn over het algemeen zeer braaf. Annie & Peter zijn ook brave kinderen.

-Ze maken wel veel ruzie onder elkaar. Ik heb er geen " pap à là crème " van willen maken. Ik heb er echte bengels van gemaakt, zoals ik ook altijd zelf een bengel ben geweest. Ze maken ruzie en zijn een beetje egoistisch, want ik wil niet hebben dat ze altijd alles goed of altijd het beste doen. Het zijn geen superhelden. Ze hebben fouten en hun karaktertrekken zijn zowel goed als slecht. Dat doet immers leven. Dat heb ik graag in zo'n personage.

-Bent u ooit gecensureerd geweest ?

-Nee. Ik heb al vele scènes getekend ...

-Welke scènes ?

-Ik wil zeggen... er is bij mijn weten nooit een tekenaar gecensureerd geweest in Averbode. Maar men weet natuurlijk ook wel voor welk publiek men tekent. Men kan bijvoorbeeld geen mitrailletten à là Sammy gebruiken, want men weet dat men daar niet mee moet aankomen in Averbode. Ik gebruik al eens geweren in mijn strip, er wordt al eens in geschoten, maar ik overdrijf het niet. En ik tracht het geweld te verwerken in een gag, zodat het niet te hard overkomt. Men past een beetje autocensuur toe omdat men zijn publiek kent en omdat men ook wel weet wat men op de redactie wil. Maar persoonlijk voel ik mij geweldig vrij. Ik maak mijn verhalen in alle vrijheid en heb er nog geen kritiek op gekregen. Annie & Peter slapen nu zelfs samen.

-?????

-Ja, in een kritische studie over Averbode werd de opmerking gemaakt dat in mijn verhaal de jongens en meisjes niet samen mogen slapen. In Het Duivelsplan komt een scène voor waarin Annie & Peter kamperen. Annie slaapt in de tent en Peter er buiten omdat het zogezegd niet betaamt dat jongens en meisjes samen slapen. Maar zo bedoelde ik het niet. Ik wou de situatie ridiculiseren en het egoisme van Annie beklemtonen. De grap paste bij de karakters van de twee personages en daarom geloof ik dat de schrijver van die studie de verhalen van Annie & Peter niet goed kent. Maar nu heb ik ze dan toch maar eens samen laten slapen.

HAHA! DUIKEN EN ZACHT LANDEN, ZIJ KAN ER IETS VAN, DORIS!
SPLITS!
DOEN WE 'T NOG EENS OVER?
VROM VROM
ANNIE IS IN GEVAAR! IK MOET IETS DOEN! WACHT 'NS!
SPOEDIG GRABBELT PETER EEN HANDVOL MODDER EN...
PAK AAN! WIE MET MODDER OMGAAT, ...
SPLATS!
?
STOP! REMMEN!
VERDRAAID! IK ZIE NIETS MEER!
?
?
?
VROOOOOOO...
GRANDIOOS, PETER! VLUG, WEGWEZEN, VOORALEER ZE MET ZICHZELF IN 'T REINE KOMEN!
4

Annie & Peter.

Zie eens hoe ik Doortje getekend heb in Dick & Doortje. Het was een goed gevormd meisje van 18 jaar. Ze had mooie borsten en het knopje van haar bloesje stond tamelijk goed open, het decolleté ging tamelijk diep. Dit wil toch zeggen dat ze niet al te preuts zijn in Averbode. Zo'n samenwerking vind ik interessant.

-U heeft geen behoefte om voor een volwassener publiek te werken ?

-De behoefte heb ik wel. Dick & Doortje was zeker niet voor de allerkleinsten bestemd. 't Was ook wel niet voor volwassenen. Ik mikte toch op een adolescentenpubliek.

-Wat zou u precies willen doen ? Er meer sex in brengen ?

-Sex vind ik een beetje afgezaagd. 't Is misschien de mode tegenwoordig, maar ik zou toch geen sex-strip willen maken. Och, ik bekijk het al eens graag en ik zou het ook wel eens willen tekenen, maar dan zonder overdrijving. Men kan sex tekenen op een normale, mooie artistieke en niet op een degoutante manier.

-U zou toch een heldin nemen ?

-Een meisje zou er in alle geval bijlopen. Ik zie graag meisjes, dus teken ik ze graag. Maar mijn strip zou toch nogal kritisch zijn. Van de jongen zou ik een zeer "malheureuse" gast maken, geloof ik. Ik zou harde realiteit brengen, met harde gags, clownachtige feiten waarvan het zeer erg is dat ze gebeuren. Ik zou afstand nemen van mijn gewone doen in tekenverhalen, radicaal iets anders maken. Een realistisch verhaal wil ik ook nog wel eens maken. 't Moet toch plezant zijn een totaal andere stijl te gebruiken dan men gewend is, een " recherche " te doen zoals ik reeds met een paar illustraties heb gedaan. Maar, gelet op de omstandigheden, zal ik er niet gauw de tijd voor vinden.

-Wat vindt u van Franquins "Idées Noires"?

-Grafisch gezien is het zeer sterk. Ik geloof dat het voor Franquin belangrijk is dat hij zich kan " defouleren " in zijn tekeningen, zich kan uitleven. Men ziet dat hij nog altijd niet tevreden is over zijn tekeningen. Toevallig heb ik daarover nog een anecdote gehoord. Wanneer Franquin bijvoorbeeld Guust Flater in een bepaalde houding wil tekenen, schetst hij hem wel vijf à zes keer vooraf, maar twijfelt dan toch nog welke schets hij in 't verhaal zelf zou gebruiken, welke houding het beste voor hem is.

-Hoe beter hij tekent, hoe kritischer hij wordt.

-Ik vind dat Franquin nog veel meer succes zou moeten hebben. Hij verdient natuurlijk heel goed zijn kost, maar het moet hem toch tegen de borst stuiten dat collega's van hem, die niet zo goed kunnen tekenen, commercieel veel meer bereikt hebben dan hij. De anderen, Peyo of Roba bijvoorbeeld, beiden ongetwijfeld grote tekenaars, hebben hun figuren commercieel kunnen uitbuiten. En terecht, want ik zou hetzelfde proberen, maar Franquin is anders van karakter. Hij zit helemaal ingesloten in 't artistieke van zijn tekeningen.

-U heeft zelf heel wat personages getekend. Misschien kunnen we de belangrijkste even behandelen. We beginnen met Bertje Kluizenaar.

-Bertje Kluizenaar is een misvormd mannetje met een dikke neus en lange voeten, dat optreedt als clown in een circus en dat zich niet helemaal thuisvoelt in de maatschappij. Het zit hem niet mee, maar hij heeft wel een gave voor op de anderen : hij kan praten met de dieren. In Bertje Kluizenaar ben ik al een beetje kritisch. Het mag niet te goed gaan met mijn personages vind ik. Ze mogen niet aan de top staan. Misschien ligt het aan mijn

BERTJE KLUIZENAAR

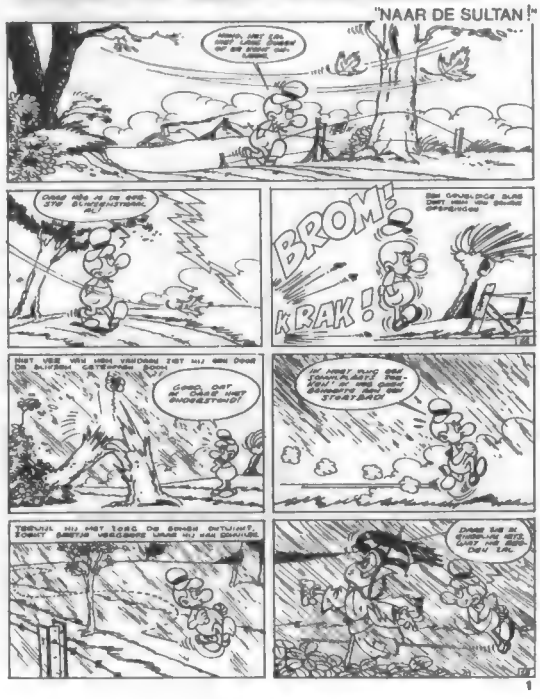

karakter of de eigenaardige dingen die ik al meegemaakt heb, maar ik beschouw mezelf ook niet als een grote tekenaar, gewoon omdat ik bescheiden wil blijven en vind dat ik eenvoudig een job doe die ik graag doe. Veel van mijn personages hebben eenzelfde aard. Oskar is ook stil, nederig, kalm... Af en toe doet hij wel iets speciaals, maar daarna is hij terug heel gewoon. Oskar is heel passief. Hij lacht niet dikwijls, maar innerlijk is hij toch wel een beetje clownesk.

-U hecht een bijzondere betekenis aan Oskar ?

-Ja.

-Is het omdat u er veel van uzelf in weergegeven hebt ?

-Dat is zeker niet bewust gebeurd. Na een serie tekeningen blijkt dat Oskar zijn karakter krijgt, maar ik heb hem dat karakter niet zo maar meegegeven. In het begin weet ik wel ongeveer hoe hij op bepaalde situaties zal reageren, maar het is toch pas tijdens het verloop van de strip zelf dat hij gevormd wordt, dat hij zogezegd een ziel krijgt.

-Bi-Bip ?

-Na de ruzie tussen Bogaerts en Max Kleiter van Real Presse begon Max met een eigen agentschap I.F.S. (International Features Service) en ik volgde hem. Hij wou een serie opzetten van de Bi-Bipjes en ze op grote schaal exploiteren. Ik tekende een serie platen, hij liet een mooie folder op "Papier couché" drukken en Bi-Bip zag het licht in diverse Europese landen. In België verschenen de verhalen in Het Laatste Nieuws en Le Soir. Alles verliep vlot en er werden zelfs plastic-poppetjes van gemaakt die men op tafel kon laten marcheren. In de Belgische film Cash-Cash ziet men ze naar 't schijnt - ik heb de film zelf niet gezien - op tafel stappen. Max was een echte businessman. Hij wist niets af van tekenen, kon geen rechte of zelfs kromme lijn tekenen, maar had een geweldig goeie kritiek. Hij zag wanneer een strip goed of slecht getekend was, maar hij wist niet waarom. Hij kon het wel bepraten. Financieel is Bi-Bip voor mij niet zo interessant geweest. Ik werd tamelijk goed betaald in die periode maar kreeg een vaste som. Mijn auteursrecht bij de publicatie was zeer miniem. Er werden ook twee albums van Bi-Bip in Duitsland uitgebracht, maar naar 't schijnt is dat een flop geworden. Ik heb er nooit een rooie duit van gezien.

-U heeft nog niets over de personages zelf verteld.

-Het waren marsmannetjes die hier op aarde eender welke toestand kwamen rechtzetten : de Olympische Spelen, de Vakantiemanie enzovoort. Aan de wereld scheelt altijd iets, dus da's geen probleem. De strip was een beetje kritisch en ik kon er mij gemakkelijk in uitleven. Want, zoals gezegd, ik ben zelf nogal kritisch aangelegd, ook al valt dat, omdat ik altijd nogal vriendelijk ben, niet zo meteen op. In de verhalen van Bi-Bip, waarvoor Van Melkebeke mij ook richtlijnen had gegeven, kon ik toch het een en ander aanklagen. 't Is daarom dat ik nog eens graag iets dergelijks zou willen realiseren, maar dan wel keihard. In Bi-Bip moest het nog op een naieve manier gebeuren, maar ik heb er, ondanks dat alles, toch met veel plezier aan getekend.

-Willie Wervelwind ?

-Willie was een dynamisch en vrolijk personage dat ik volgens de richtlijnen van Karel Verleyen, de scenarioschrijver, getekend heb. Er is een anecdote aan dit verhaal verbonden, want toen ik Karels scenario van 60 platen had afgewerkt en het in Averbode ging inleveren, wou men het eerst niet aanvaarden. Het was te lang, want volgens hun afspraken mocht het maar uit 40 platen bestaan. Ik moest er 20 uithalen. Toen heb ik een poosje met de "poepers" gezeten, maar gelukkig heeft men het uiteindelijk na lang aandringen toch aangenomen.

-Van Jip en Pickelby zijn meerdere verhalen gepubliceerd in de stripbladen van Averbode. Is het nooit de bedoeling geweest om deze tot series uit te bouwen ?

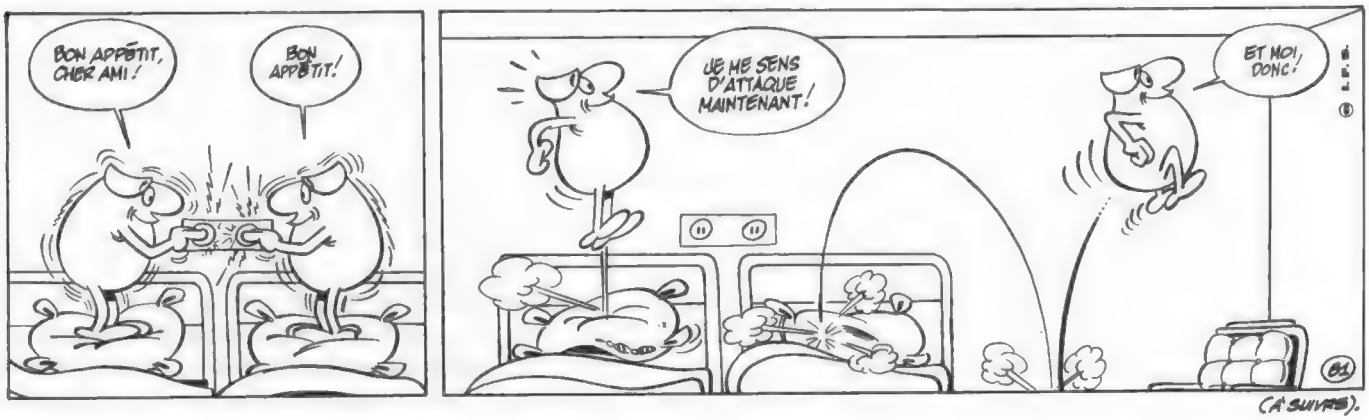

Bi-Bip.

WAT GEBEURT DAAR? WIE IS DAAR? MAAK DAT JE WEGKOMT! MIJN HOND VREET JE LEVEND...
OPHOUTEN! IK ?!! HOHOHOOO!
HU! IS WEG! KOM ORT IS ONZE HANS!
KLAP!
GELUKKIG HEB IK HEEL WAT COW-BOY-FILMS GEZIEN...
WAT EEN GEKKE BOOMSTAM-METJES!
JE ZOU ZEGGEN DAT HET MENSENBENEN ZIJN?!
ZO IS HET OOK!

Willie Wervelwind.

-Ik begreep dat met het oog op eventuele albums, het veel beter was om met één reeks door te gaan. Het is dom om telkens met een nieuw personage te beginnen. Dat is de reden waarom ik op een gegeven moment Annie & Peter heb voorgesteld in Averbode.

-Hoe is de figuur van Kramikske ontstaan ?

-Kramikske werd in opdracht van De Volksmacht ontworpen. Toen ik voor de bladen van de K.A.J. werkte deed ik mijn best om ook een strip in De Volksmacht, die een aanzienlijke oplage heeft, te krijgen. Aanvankelijk gelukte ik daar niet in, maar op een dag heeft men me zelf benaderd. Men wou een strip met een manneke dat werkte of ergens een job had, in de hoofdrol. Ik overwoog de verschillende mogelijkheden met een electricien, een schrijnwerker enzovoort, maar vond niets speciaals. Een mannetje dat hier in Leuven nog met een oude bakfiets rond rijdt bracht me op het idee om er een bakkersjongen van te maken. De naam Kramikske en de typische situaties die zich in en om de bakkerij konden afspelen werden bekokstoofd in overleg met Daniël Jansens, de scenarioschrijver, die ik ondertussen had opgezocht. Het toeval wou dat mijn schoonvader een maalder en de vader van Daniël een bakker was.

-Kramikske is thans uitgegroeid tot één van uw belangrijkste personages.

-Kramikske is opgenomen in het embleem voor de warme bakker. Als Kramikske van de Warme Bakker komt de figuur voor op posters, T-shirts, etiketten, broodzakken enzovoort. Er werden zelfs publicitaire tekenfilms van gemaakt die in de loop van april werden uitgezonden op de Luxemburgse RTL.

-Er zijn ook albums van verschenen. Die liepen niet goed ?

-Nee. Noch die van Annie & Peter. Ik kan er veel over zeggen, maar eerst en vooral wil ik toch de uitgever met de vinger wijzen. Belangrijke personen van Het Volk zijn hier zo maar met het voorstel om albums uit te geven komen binnenwaaien, en zij moeten toch berekend hebben dat deze albums gegarandeerd verkocht zouden kunnen worden. Zowel Kramikske als Annie & Peter kenden een gedegen voorpublicatie. Alles leek ook perfect in orde, maar Het Volk heeft er niets voor gedaan. De promotie was twee keer niks. De eerste druk werd uitgebracht op slecht gazettenpapier om het album zo goedkoop mogelijk te houden. De druk was slecht, de verdeling was slecht, alles was slecht.

-Kunt u al iets vertellen over de albums van Annie & Peter die nu bij De Standaard gaan verschijnen ?

-Het terrein ligt hier toch wel even anders. Deze zaak zit heel goed in elkaar. Want ik ben zopas nog bij De Standaard geweest om kennis te maken met de vertegenwoordigers die mijn albums gaan voorstellen aan de boekhandelaren. Die mensen hebben feeling. Zij bezien dus ook de menselijke kant van de zaak, want ze gaan geen produkt verkopen waarvan ze de auteur niet kennen. Ze moeten uw gezicht eens gezien hebben. Verder heeft men er een mooie druk van gemaakt en er zit een degelijke promotie achter. Het maakt hun bijvoorbeeld niet veel uit dat de eerste twee titels misschien niets zullen opbrengen. Zij zien in de toekomst en ik ook. Ik heb mij ook volledig ingezet opdat de albums zo goed mogelijk gepresenteerd zouden worden. Daarvoor heb ik de verhalen helemaal opnieuw laten inkleuren, wat mij persoonlijk ook een bom geld gekost heeft. Ik wil in de eerste plaats een goed produkt aanbieden en het kan me niet schelen of ik van de eerste twee albums geen cent overhou. Ik werk graag met iemand samen met hart en ziel. Maar het moet van beide kanten komen, want anders kan ik niet werken. Ik ben altijd zo geweest. Ik werk graag in een goede geest. Men moet in mij geloven en ik in de anderen en dan pas ben ik in staat om alles te doen of toch in die mate dat ik het kan. Met Het Volk vlotte die samenwerking niet. Ik had er bijvoorbeeld ook een voorstel gedaan om van 't Kapoentje iets nieuws te maken, het helemaal ondersteboven te gooien. Maar we

* DE EERSTE TEKENINGEN VAN DE STRIP "KRAMIKSKE" - JANUARI 1970. IN DE VOLKSMACHT.
CREATIE DECEMBER 1969.

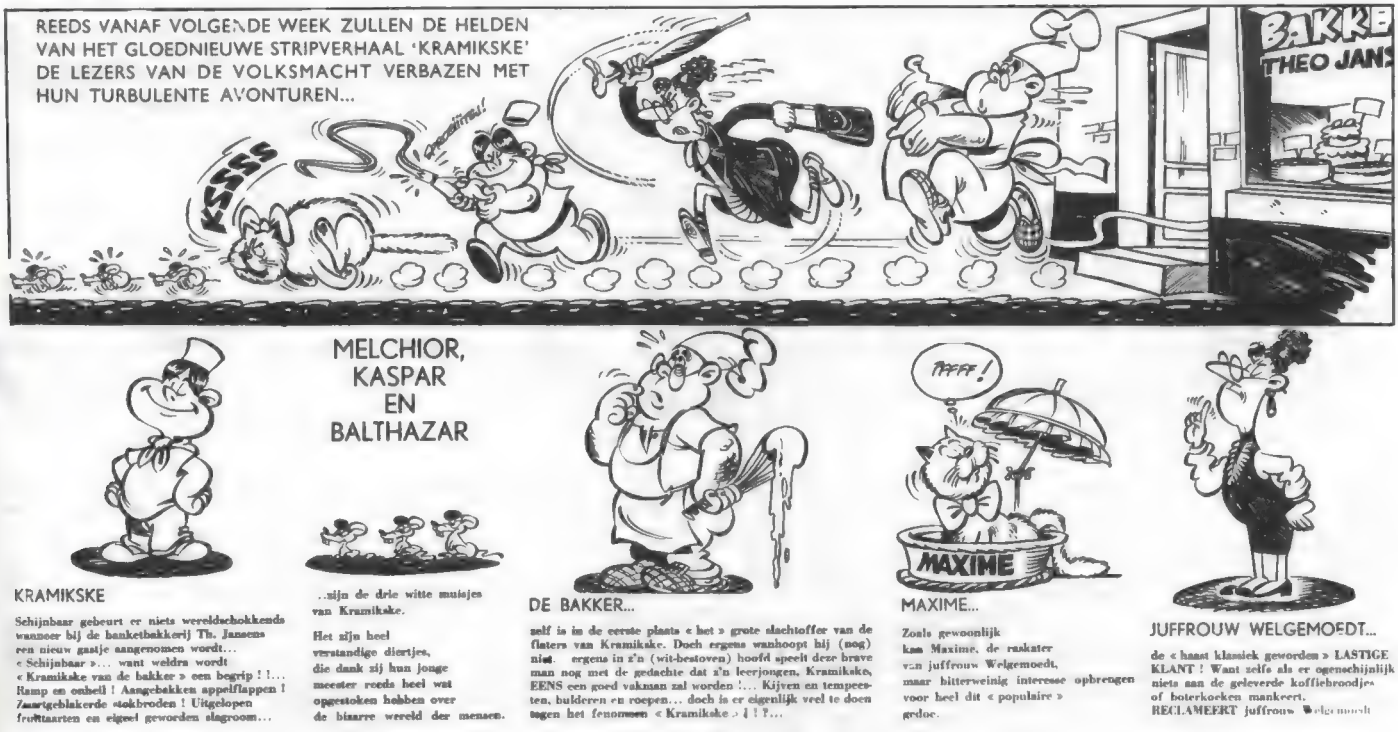
REEDS VANAF VOLGENDE WEEK ZULLEN DE HELDEN VAN HET GLOEDNIEUWE STRIPVERHAAL 'KRAMIKSKE' DE LEZERS VAN DE VOLKSMACHT VERBAZEN MET HUN TURBULENTE AVONTUREN...
KSSSS
BAKKE
THEO JAN
KRAMIKSKE
Schijnbaar gebeurt er niets wereldschokkends wanneer bij de banketbakkerij Th. Jansens een nieuw gastje aangenomen wordt... « Schijnbaar »... want weldra wordt « Kramikske van de bakker » een begrip ! !... Ramp en oehell ! Aangebakken appelflappen ! Zuurtgeblakerde stokbroden ! Uitgelopen fruittaarten en eigeel geworden slagroom...
MELCHIOR, KASPAR EN BALTHAZAR
...zijn de drie witte muisjes van Kramikske.
Het zijn heel verstandige diertjes, die dank zij hun jonge meester reeds heel wat opgestoken hebben over de bizarre wereld der mensen.
DE BAKKER...
zelf is in de eerste plaats « het » grote slachtoffer van de flaters van Kramikske. Doch ergens wanhoopt hij (nog) niet. ergens in z'n (wit-bestoven) hoofd speelt deze brave man nog met de gedachte dat z'n leerjongen, Kramikske, EENS een goed vaknaan zal worden !... Kijven en tempeesten, bulderen en roepen... doch is er eigenlijk veel te doen tegen het fenomeen « Kramikske » ! ? ?...
TFFFF !
MAXIME
MAXIME...
Zoals gewoonlijk kan Maxime, de raskater van juffrouw Welgemoedt, maar bitterweinig interesse opbrengen voor heel dit « populaire » gedoe.
JUFFROUW WELGEMOEDT...
de « haast klassiek geworden » LASTIGE KLANT ! Want zelfs als er ogenschijnlijk niets aan de geleverde koffiebroodjes of boterkoeken mankeert, RECLAMEERT juffrouw Welgemoedt

bleven natuurlijk op de financiën steken.

-Ik ben er zeker van dat het deze keer voor u echt zal lukken. Met Annie & Peter bereikt u een leeftijdscategorie van plusminus 10 jaar, en daar bestaat niet zo veel voor.

-Men schiet meestal te hoog of te laag. Daartussen bestaat vrijwel niets. Er bestaat hier inderdaad een markt die nog te veroveren valt.

-Uw albums zullen ongetwijfeld ook in Nederland worden verspreid. Maar Annie & Peter heeft er nog geen voorpublicatie gehad.

-Op de bijeenkomst van de vertegenwoordigers waren ook Nederlanders aanwezig. De hoofdverantwoordelijke voor de verkoop in Nederland was zeer enthousiast. Ik had er wel wat schrik van, maar het is ontzettend goed meegevallen. De albums zijn enorm goed onthaald geweest door deze mensen, wat mij veel plezier heeft gedaan. Want deze albums zijn toch mijn doel van 16 jaar hard werken.

-Genoeg gewerkt. Laten we over uw hobby' s praten. Heeft u hobby's ?

-Ik heb er toch wel een paar, maar die liggen al zo lang onder het stof bedolven.

-Muziek ?

-Ik ben altijd heel erg in muziek geinteresseerd geweest, maar niet van ingewikkelde intellectualistische muziek. Ik hou meer van lichte muziek. Ik hoor graag blues en oude rock & roll. Amalia Rodriguez interesseert mij ook geweldig.
Ik heb vroeger in een orkest The Playbacks gespeeld. Wij speelden werkelijk "playback" want niemand van ons kon een noot muziek spelen. Wij hadden een band samengesteld met harde rock opgenomen van grammofoonplaatjes die vrijwel niemand kende. Die band werd goed ingestudeerd opdat het allemaal net echt zou lijken, net alsof wij zelf speelden en zongen. Dit lukte zo goed dat wij ook al eens konden optreden. Onze bandopnemer werd in een kartonnen doos verstopt en wij installeerden ons op het podium net alsof er niets aan de hand was. 't Gordijn ging open, de band werd aangezet en wij maar doen alsof.

-U speelde natuurlijk de "lead-guitar" ?

-Ik had een gitaar nagemaakt waarop ik gewoon wat knoppen had geplakt en waarin ik een gaatje had gemaakt om een gewone electrische draad te bevestigen.
Er bestaat ook een echt orkest, de Kramikboys. Die hebben Kramikske op hun "pupiterkes" getekend en dragen een T-shirt met de afbeelding van Kramikske op.

OEHOE! WEG MET DE KOMMISARIS!
DE MATCH GAAT VERDER. DE PEQUENOS SPELEN WONDERBAARLIJK STERK ONDER DE FELLE AANMOEDIGING VANUIT DE TRIBUNES...
ALLEE PEQUENOS!
GOAL!
OH... PARDON!
NA DE 90 REGLEMENTAIRE MINUTEN IS DE SCORE 3-0 VOOR DE PEQUENOS, DANKZIJ DE TRAINING VAN ONZE VRIENDEN...
EN DAT ZONDER UW UITVINDING, PROFESSOR CITRONSUR!
ZE WAREN ALLEN GLOOTS!!!
30A
HET GROTE OGENBLIK BREEKT AAN...
DIT IS DE GROTE PRIJS VAN HET TORNOOI VAN RIO DE FEVEIRO: 100.000 PATATAS! PROFICIAT!
DIE ZULLEN DIENEN OM DE LEVENSOMSTANDIGHEDEN IN ONZE WIJK TE VERBETEREN.. DANKUWEL!
BRAVO! HOERA!
RIO DE FEVEIRO
WANNEER HET STADION HELEMAAL VERLATEN IS EN HET HEILSE RUMOER WEER PLAATS MAAKT VOOR 'N HEILIGE STILTE..
IK BEN BLIJ DAT HET ACHTER DE RUG IS... WE ZIJN AAN RUST TOE!
DOUCHOS
LUISTEL EENS, BESTE VLIENDEN!
IK BEN BIJNA KLAAL MET EEN UITVINDING DIE MENSEN VLUGGEL KAN DOEN ZWEMMEN DAN DOLFIJNEN, IN 'T VOORUITZICHT VAN DE OLYMPISCHE SPELEN..
WE MOETEN VAN UW UITVINDINGEN NIETS MEER WETEN, PROFESSOR CITRONSUR! WIJ ZIJN DRINGEND AAN VAKANTIE TOE!
GLOTE GLUTJES! ZE GEVEN DE PIJP AAN MAALTEN!
JEAN-POL & Beddu
Einde
30B

Een "exclusieve" plaat van De Lutti-Kids.

-Sport ?
-Ik zwem heel graag en pruts graag in het water. Ik kan niet lang zwemmen, maar ik zwem toch. Duiken kan ik ook, niet te hoog. Tennissen doe ik ook heel graag en pingpong. Tennissen is wel een handicap, want de dag nadat ik gespeeld heb kan ik niet meer tekenen. Mijn hand bibbert dan nog van de geleverde inspanning. Ja, ik ben een linkepoot Ik ben helemaal linkshandig, maar schrijf rechts. Dat komt door de school, want men mocht vroeger niet links schrijven. Ik heb zeker en vast geprobeerd om links te schrijven, maar men tikte op de vingers om 't af te leren. Er zijn veel tekenaars die links tekenen. D'artiesten maken de politiek natuurlijk... Iedere week ga ik ook een uurke turnen. Wat de sport betreft is dat 't enige dat ik nog regelmatig doe.
-Film ?
-Kijk, ik zit vol met ideeën en projecten en eens dat ik op pensioen zal zijn hoop ik er een paar van te kunnen realiseren. Film boeit mij geweldig omdat het een beetje gelijklopend is met tekenverhalen, maar ik heb er geen tijd voor. Ik zou graag een camera kopen, maar ...
-U gaat ook niet naar de cinema ?
-Ik zou enorm graag naar de cinema willen gaan, maar ik heb er ook geen tijd voor. Het beroep van striptekenaar is toch wel heel speciaal. 't Is een ongewoon leven. Er is altijd iets te doen. Maar alles boeit mij in feite. Ik doe alles graag. Om een voorbeeld te geven : eergisteren kwam ik van zee via de autoweg en ter hoogte van Maldegem zag ik in de verte een oude stoomlocomotief staan. Omdat ik altijd al een verhaal over oude stoomlocomotieven heb willen maken ging ik er op af. Via allerlei omwegen kwam ik bij een groot bedrijf terecht waar wel een stuk of tien treinen buiten stonden. In het bedrijf werden hefkranen gemaakt maar de patron had een voorliefde voor oude locs. Tijdens de weekends werd er door een paar mensen van zijn club aan de locs gewerkt om ze in een nieuw kleedje te zetten. Ze werden uit elkaar genomen, terug in elkaar gestoken en helemaal in orde gebracht. Voor mij was 't weer een fantastische ervaring want ik heb daar een tijdje tussen die indrukwekkende mastodonten mogen rondlopen. Die zijn zo een beetje versleten, een beetje verroest en dat geeft een eigenaardige sfeer. Als men daar zo tussen loopt slaat de fantasie al gauw op hol. Men gaat al eens in de stuurcabine staan en doet net alsof men een echte machinist is. Dat is machtig, dat doet leven. Als ik een vliegtuig zie, of een boot... kan ik er een uur naar kijken. Dat boeit mij geweldig. Ik zeg het : alles interesseert mij. En dat moet ook wel, want ik moet van alles tekenen. Ik moet alles observeren, alles automatisch in mij opnemen, net alsof ik een soort video ben. Die gave heb ik wel. Ik kan me altijd veel herinneren en wat ik voor twee jaar gezien heb bijvoorbeeld kan ik opnieuw voor de geest halen net alsof ik een film in mijn hoofd kan afdraaien. En dat is fantastisch, want dan kan ik een boot of een stoomlocomotief zonder enige documentatie natekenen. Want als ik documentatie moet gebruiken, zal het te echt zijn. Een humoristische boot moet zijn zoals ik hem in mijn gedachten zie. Sommige delen van de boot zal ik vergeten, maar de essentiële zaken zal ik toch nog kunnen tekenen.
-U heeft een sterk ontwikkeld visueel geheugen.
-Gelijk een olifant, die ook nooit iets vergeet. Vergelijk het maar met een video, een grote band in mijn hoofd die niet op geraakt ... hopelijk toch ... laat ons hopen.
Vele gebeurtenissen uit mijn jeugd kan ik me precies herinneren of zien zoals ze verlopen zijn. Ik verwerk deze ervaringen ook wel in mijn strips. Ik tracht ze zodanig in tekening te brengen dat de jongen die mijn anecdotes leest ook kan aanvoelen dat ik ze zelf meegemaakt heb.
-Uw opvoeding moet daarbij een belangrijke rol spelen.
-Ja ! Ik ben in een klein dorp grootgebracht. Ik ben zonder problemen opgegroeid. Mijn studies waren niet al te schitterend en ik heb dikwijls troef gekregen, maar mijn ouders waren heel gelukkig samen. Het waren zelfstandigen, maar harde werkers. De klant was koning en ik heb geleerd dat ik altijd respect moest hebben voor de mensen, dat ik vriendelijk moest zijn tegenover de mensen, altijd moest lachen. Ik was een jongen die vele vrienden had. Mijn jeugd was zo een beetje op de Witte afgestemd. Wij haalden kapoenenstreken uit, speelden veel in de bossen, maakten zeepkisten... go-carts bestonden niet. Ik verwijt de maatschappij dat de kinderen tegenwoordig de kans niet meer krijgen om creatief te

De allereerste gag van Kramikske.

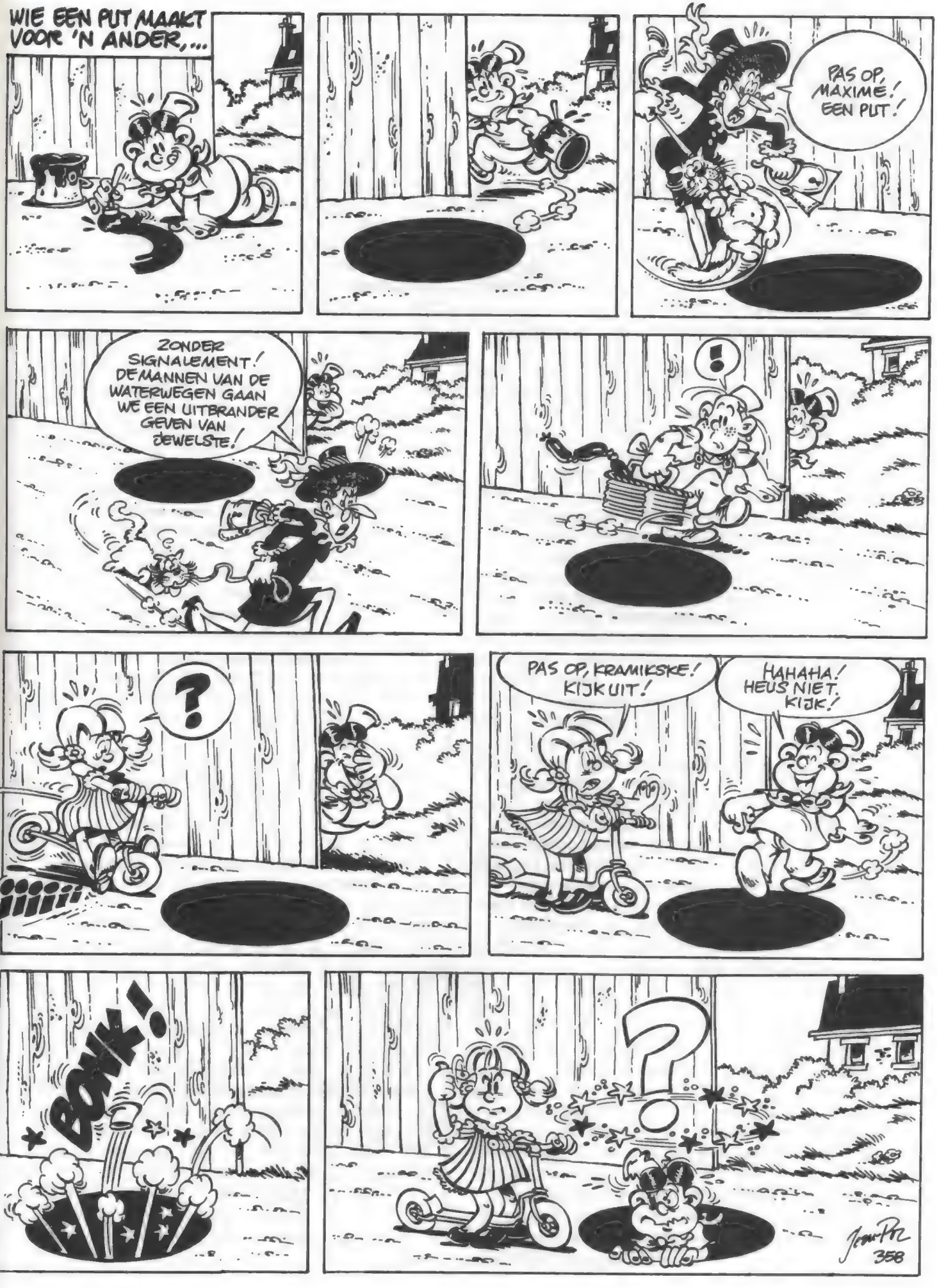
WIE EEN PUT MAAKT VOOR 'N ANDER,...
PAS OP, MAXIME! EEN PUT!
ZONDER SIGNALEMENT! DE MANNEN VAN DE WATERWEGEN GAAN WE EEN UITBRANDER GEVEN VAN DEWELSTE!
!
?
PAS OP, KRAMIKSKE! KIJK UIT!
HAHAHA! HEUS NIET. KIJK!
BONK!
?
358

zijn. De jongens krijgen een go-cart met alles erop en eraan. Ze moeten er gewoon gaan inzitten en pedaleren... of zelfs niet meer pedaleren want ze gaan soms op batterijen. De jongens zouden veel gelukkiger zijn wanneer men hen een appelsienkist en een versleten " poussette " zou geven waarmee ze een zeepkist konden maken. En wanneer die na 50 meter gebold te hebben terug uit elkaar valt zouden ze er eens mee lachen en ze opnieuw in elkaar timmeren. Dat is het spannende. Dat is het boeiende. Een go-cart is veel te gemakkelijk. Het is tegenwoordig allemaal commerce waar de jeugd het slachtoffer van wordt.

-Vertel eens een anecdote die u in uw strip heeft verwerkt.

-Ik heb er verschillende getekend, maar deze schiet me te binnen. Mijn vriend Marcel en ik moesten eens naar de winkel gaan in 't dorp om een fles " eau de javel ". 't Was bij Madam van de Meester, een hele dikke vrouw die altijd ik weet niet hoeveel trappen af moest voor ze in de winkel kwam. Dat duurde telkens een eeuwigheid. Wij stonden dan voor de toog te wachten, maar op de toog stonden dozen snoep uitgestald die onze ogen uitstaken. We bekeken mekaar en namen ieder een " malske " en staken het in onze zak. Maar na een poosje begonnen we al meer te grabbelen en onze zakken staken aan beide kanten goed vol. Madam van de Meester, haar man was meester, kwam er zo op haar " gemakskes " aan en wij vroegen een fles " eau de javel ". Zij gaf ons de fles en zegt : " Tiens mennekes, omdat ge nu toch zo lang hebt moeten wachten krijgt ge allebei een malske van mij !" Wij die malskes in onze mond gestoken en gauw buiten, jong. Allee, zo van die stoten. Alle dagen was er van alles te beleven. Met een beetje fantasie erbij kan ik veel putten uit die belevenissen van vroeger. Wij haalden altijd kapoenenstreken uit.

-Natuurlijk zijn die belevenissen universeel.

-Er worden nu ook wel streken uitgehaald. Maar de dorpspolitiek van vroeger speelt er een belangrijke rol in. Voor de meester of de pastoor hadden we veel respect. De jeugd van tegenwoordig is veel slimmer, want wij waren naïevelingen. Maar ik vind dat het plezante ervan, de naïeviteit van de mensen. Als er iemand iets mispeuterd had was 't een drama in 't dorp en iedereen wist het de dag nadien. Maar dan werd het danig overdreven. Men kon de mensen van alles wijsmaken. Wij hadden een watertoren in ons dorp staan en ik weet nog hoe we de mensen hadden wijsgemaakt dat de watertoren in brand stond. Het bericht ging snel rond in het dorp en de mensen gingen kijken naar de watertoren. Kijk, zoiets kan ik allemaal in mijn tekenverhalen gebruiken. In het verhaal Het Duivelsplan van Annie & Peter zit ook een voorbeeld van dorpspolitiek. Daarin komt per ongeluk oorlogstuig tot ontploffing en de dorpsbewoners die het prachtig vuurwerk vinden, feliciteren de burgemeester voor het onverwachte festijn. De burgemeester weet echter van niks, maar speelt mee en wil van de zaak profiteren. Er zit echt wel meer achter dan men op het eerste zicht zou denken. Ieder heeft zo zijn specialiteit.
En ik teken veel liever een oud huizeke met dakpannen, met veel bomen en planten er rond dan een rechthoekige moderne building. Ik kan een bepaalde moderne design wel appreciëren, maar ik zou het niet veel willen tekenen. Ik teken veel liever een echte goeie oude fauteuil dan een design-fauteuil in polyester of plastiek. Ik teken veel liever een oude stoomtrein dan een electrische. Ik heb er meer werk aan, maar ik teken natuurlijk veel vlugger wanneer ik iets graag teken. In de kelder staan ook wel enkele moderne speelgoedtreintjes en ik laat ze af en toe wel rijden, maar de stoomlocomotiefjes waar veel mechaniek bij te pas komt, laat ik goed rondtoeren. En in mijn verhalen zal ik altijd een beetje in het ouderwetse blijven.
Misschien is het wel een misvorming of een automatisme dat ik steeds terugval op mijn jeugd en wat ik vroeger gekend heb. Maar men moet, en dat is het voornaamste, de zaken die men tekent ook graag zien, want anders gaat het niet.

-Lectuur ?

-Geen tijd. Ik zit hier al de ganse dag en nacht op mijn tekeningen te staren. Dus ga ik mijn neus niet meer in de boeken steken.

-Volgt u de Vlaamse stripevolutie ?

-Van ver. Ik neus wel eens graag rond in een stripwinkeltje zoals er hier in Leuven zijn, maar ik blijf niet op de hoogte.

-Koopt u stripalbums ?

-Ja, toch wel. Ik bezit de serie van Kuifje, Asterix... en nu ga ik mijn collectie Guust Flater vervolledigen. Maar ik neem er tamelijk afstand van. Ik zit feitelijk dag en nacht in het stripberoep, en vraag dan ook niet liever dan radicaal iets anders te denken en te doen in mijn vrije tijd. Ik ga zoveel mogelijk buiten, doe aan modelbouw. Ik ben, zoals gezegd, gepassioneerd van mechaniek en vliegtuigen hebben me steeds geboeid. Vroeger knutselde ik kleine plastieken modelletjes in elkaar. De grote modellen die ik nu bezit vliegen rond aan kabels van 25 meter en ik kan er allerhande acrobatentoeren mee uithalen. Ik ben er een tijdje echt zodanig van bezeten geweest dat ik mijn werk ver-

waarloosde. Bij mijn tekenplank stond een bureautje waarop het bouwmateriaal voor de vliegtuigen lag. 'k Moest gewoon even mijn stoel omdraaien en dan kon ik erbij. In plaats van te werken was ik daar de ganse dag mee bezig. Wanneer ik mijn vrouw naar boven hoorde komen op de trap draaide ik me vlug om en deed alsof ik ijverig aan het tekenen was. 't Was zoals in mijn schooltijd toen ik boekskes zat te lezen in plaats van mijn huiswerk te maken. Maar ik kreeg natuurlijk veel last met mijn " timing ". En ook met mijn huishouden, want ik zat alle weekends op het terrein met de vliegtuigen te spelen. Ruim twee jaar ben ik er mee bezig geweest winter en zomer. En wanneer ik met stukken thuis kwam moest het vliegtuig zo snel mogelijk opnieuw in orde zijn. 's Maandags begon ik er meteen aan te werken want het moest terug piekfijn, pieksplinternieuw op zijn plaats in de kelder staan. De tekeningen konden best een beetje wachten. Maar dan ben ik mij gelukkig toch tijdig gaan realiseren dat het hoognodig was om tekeningen in plaats van vliegtuigen te maken. Af en toe haal ik mijn heimwee nog wel eens uit de kelder.

Een tijd geleden heb ik een nieuw "folieke" gehad. Met Sinterklaas ging ik in de Makro een electrische trein voor mijn petekind kopen, maar ik kwam terug met één doos voor hem, en twee voor mij. Ik had vroeger nooit een electrische trein gekregen en droomde er altijd van. En als ik nu soms om drie uur 's morgens stop met tekenen ga ik met een dikke jas aan in de kelder zitten en speel met de treintjes. Dat wil zeggen dat ik radicaal kapot ben wanneer ik 's morgens om drie uur - soms na een 80-urenweek zoals ik de laatste tijd al wel meegemaakt heb - naar beneden kom. Dan eet ik een boterham en ga in de kelder met de treintjes spelen. Het ontspant mij geweldig en zo kom ik helemaal tot rust. Na een half uurke of een uurke ga ik naar bed en slaap dik in zonder problemen. Anders ben ik te moe om in te slapen. Ik vind dat men altijd speels moet blijven. Men moet het niet te ernstig nemen. Ik vind het plezant om met vliegtuigjes en treintjes te spelen. Men moet een beetje kinds blijven, want ik vind ... Als ik nu echt als 100% volwassene zou beginnen nadenken, dan zou ik geen humoristische strips meer kunnen maken. Dan zou ik alles te au sérieux nemen. Als ik nu steeds op de hoogte moest blijven van de hedendaagse politiek ... hoe meer ik dat hoor... ik wil dat zelfs niet meer horen, want dan begin ik zenuwachtig te worden of " malheureus ". Hoe het er altijd aan toe gaat... Als ik nu een ontploffing teken in mijn verhalen dan vliegen de mensen omhoog, maar ze hebben nooit iets. Maar dan zou ik beginnen denken hoe erg zo'n ontploffing wel zou kunnen zijn. Al die aanslagen waarvan men hoort hebben allemaal met bommen te maken. Men moet afstand nemen van die dingen, da's heel belangrijk hoor ! Want als men anders zijn leven te ernstig begint op te nemen dan is het gedaan met tekenverhalen. Ik zou ermee moeten stoppen, want ik zou het niet meer aankunnen. En daarom forceer ik mij om zo weinig mogelijk van 't nieuws af te weten.

-Als een mens toch maar eens een week zonder nieuws kon leven hé. Stripnieuws mag natuurlijk, want dat is plezant.

-'t Is waar. Het nieuws is bijna altijd negatief.

-Wel, een paar weken geleden is er toch heel optimistisch nieuws geweest.

-Ja ?

-Ja ! Ze hebben op de radio gezegd dat u de Stripgidsprijs gewonnen heeft.

...

oskar

DOOR
JEAN-POL

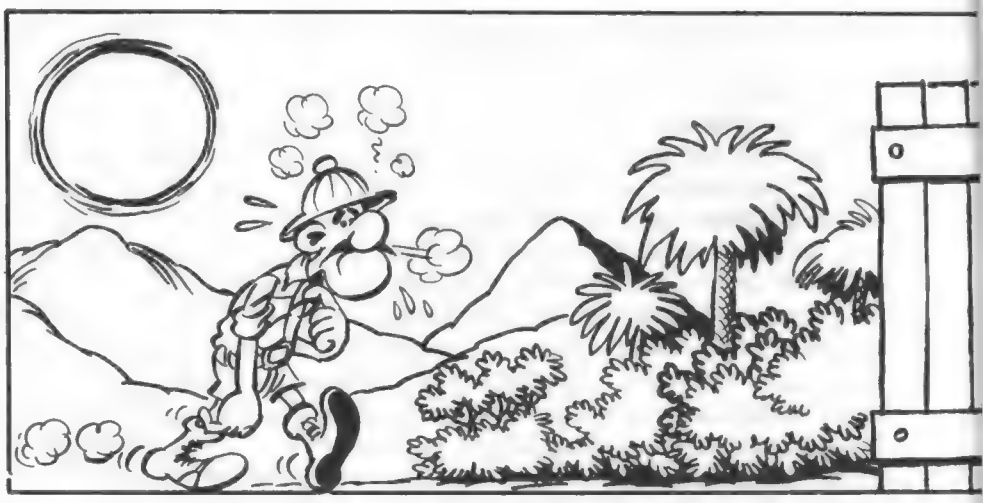

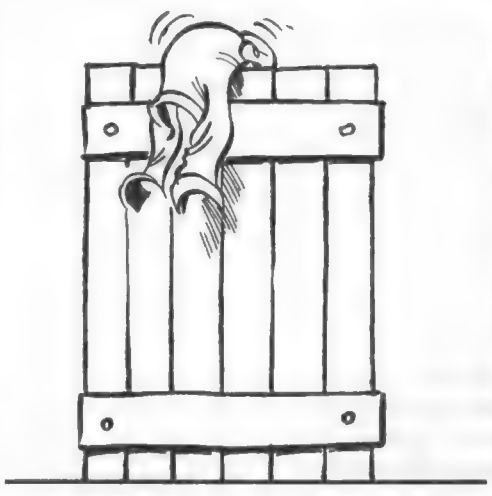

oskar

DOOR
JEAN-POL

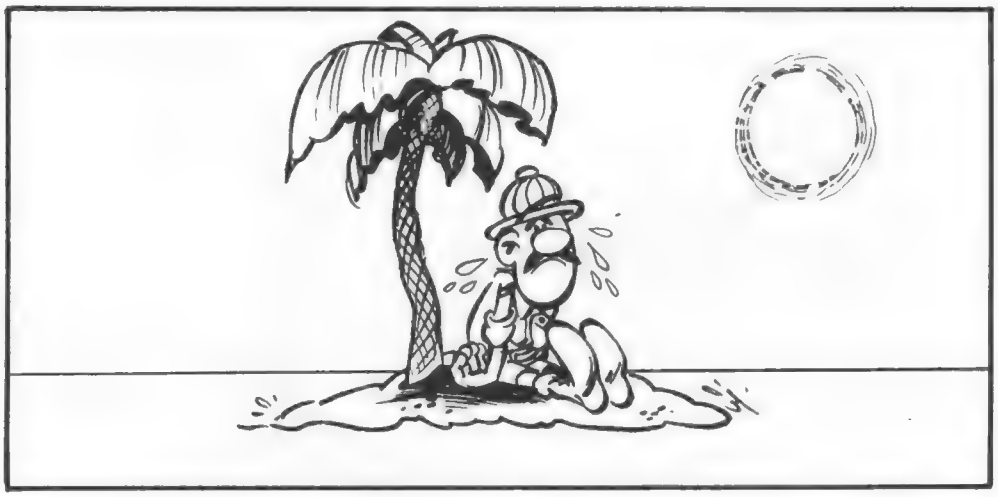

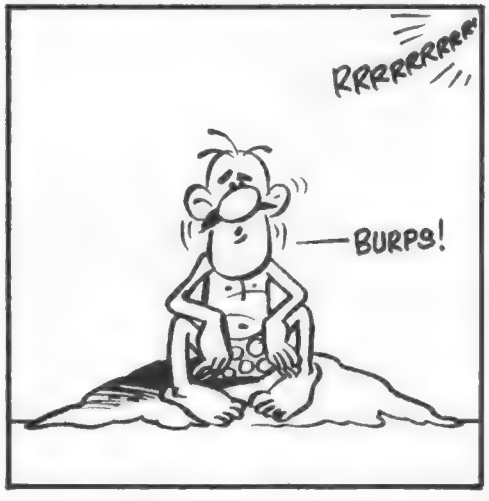

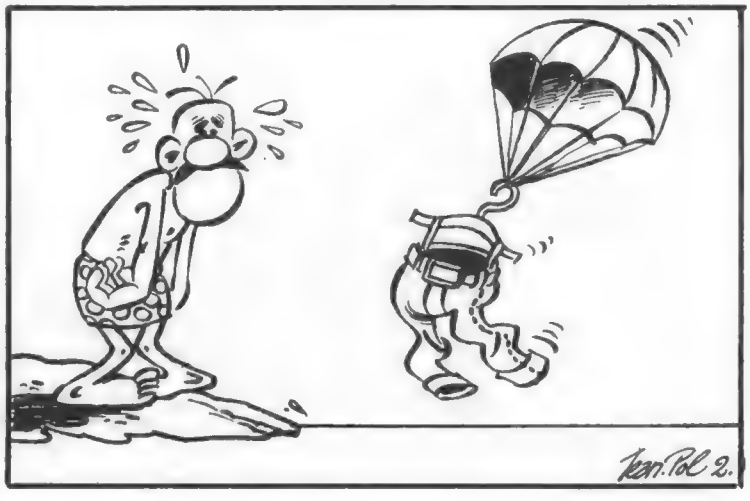

oskar

DOOR JEAN-POL

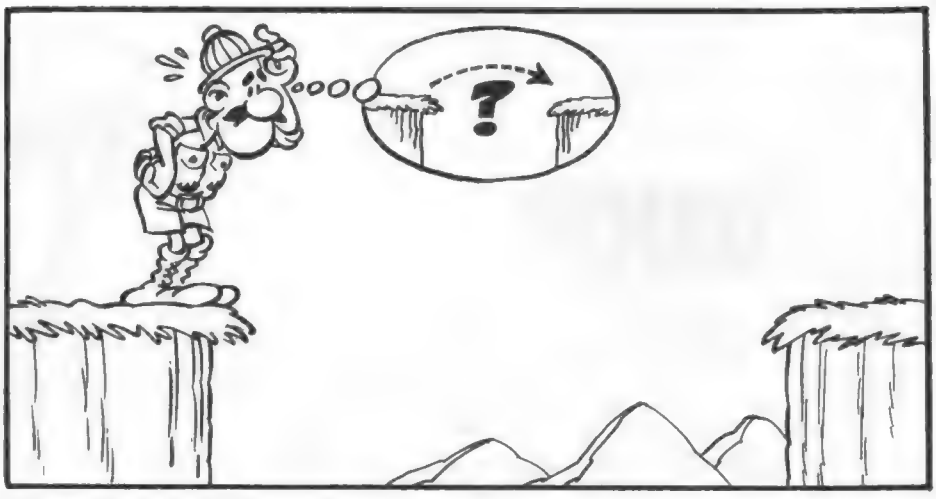

oskar

DOOR JEAN-POL

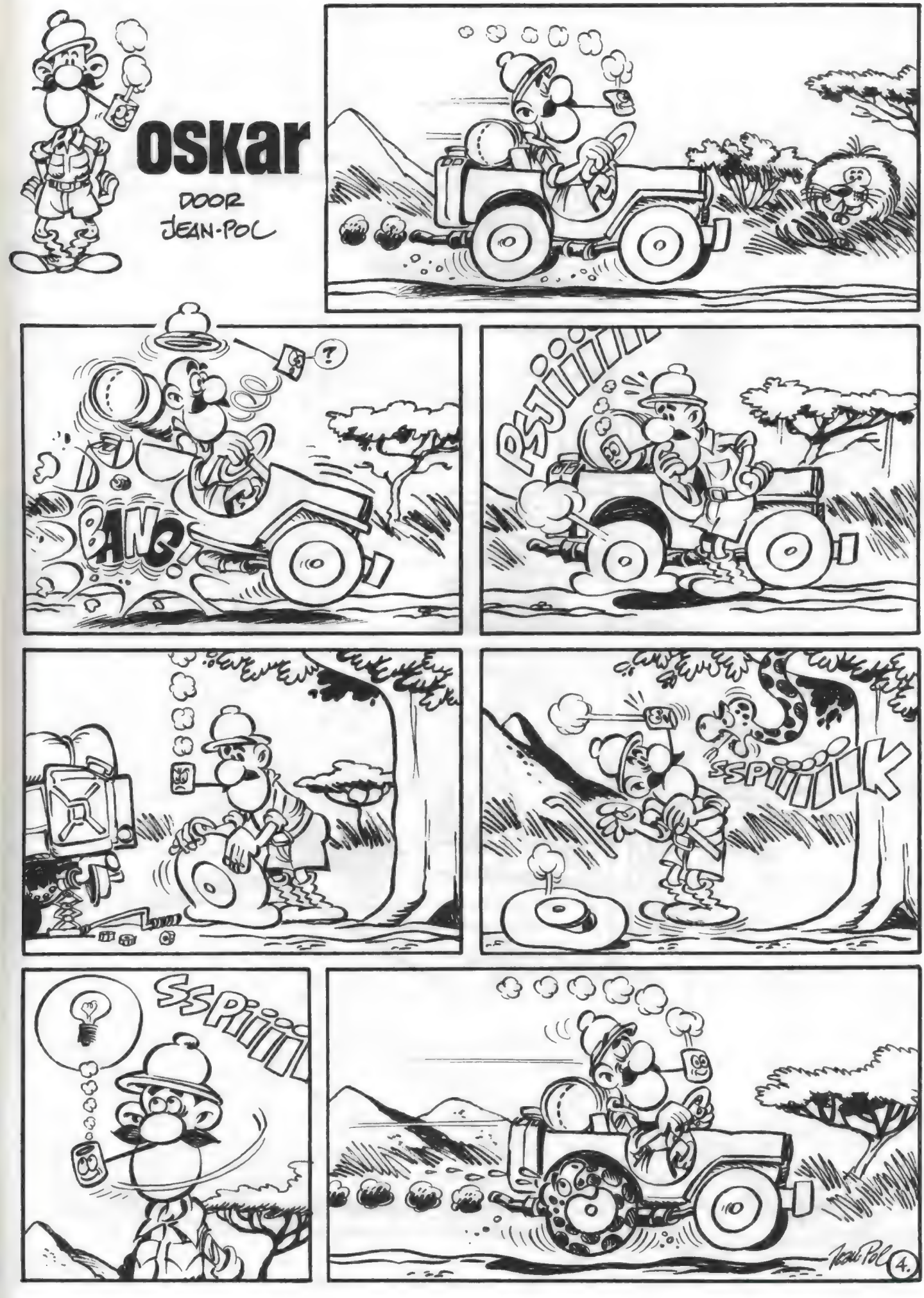
oskar
DOOR
JEAN-POL
?
BANG!
PSJIIIII
SSPIIIIK
SSPIIII
JEAN-POL
4.

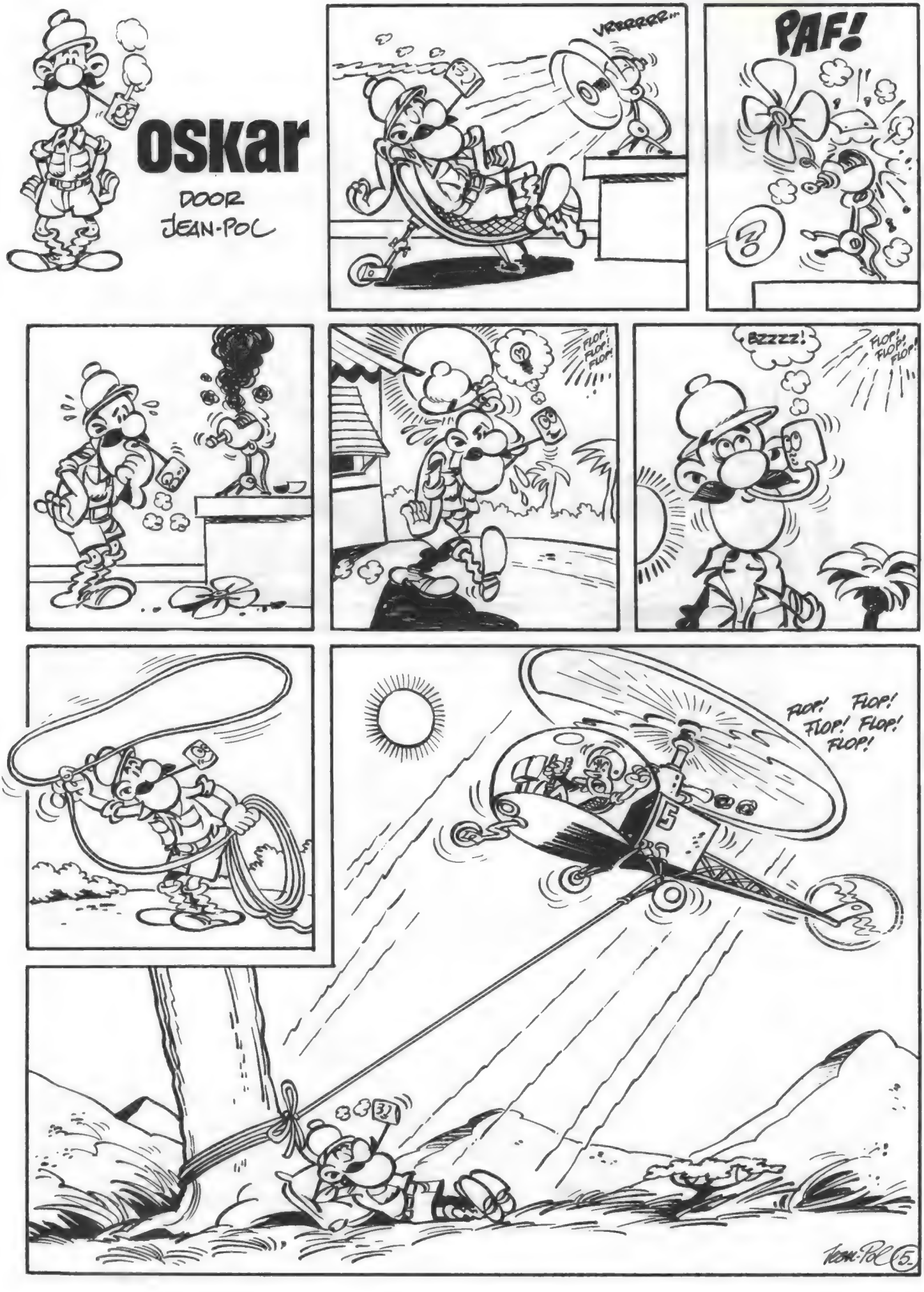
oskar
DOOR
JEAN-POL
VRRRRR...
PAF!
FLOP! FLOP! FLOP!
BZZZZ!
FLOP! FLOP! FLOP!
FLOP! FLOP! FLOP! FLOP!
JEAN-POL

oskar
DOOR
JEAN-POL
PFFWIIIIT!
PWOOOOOOOO
Jean-Pol 6

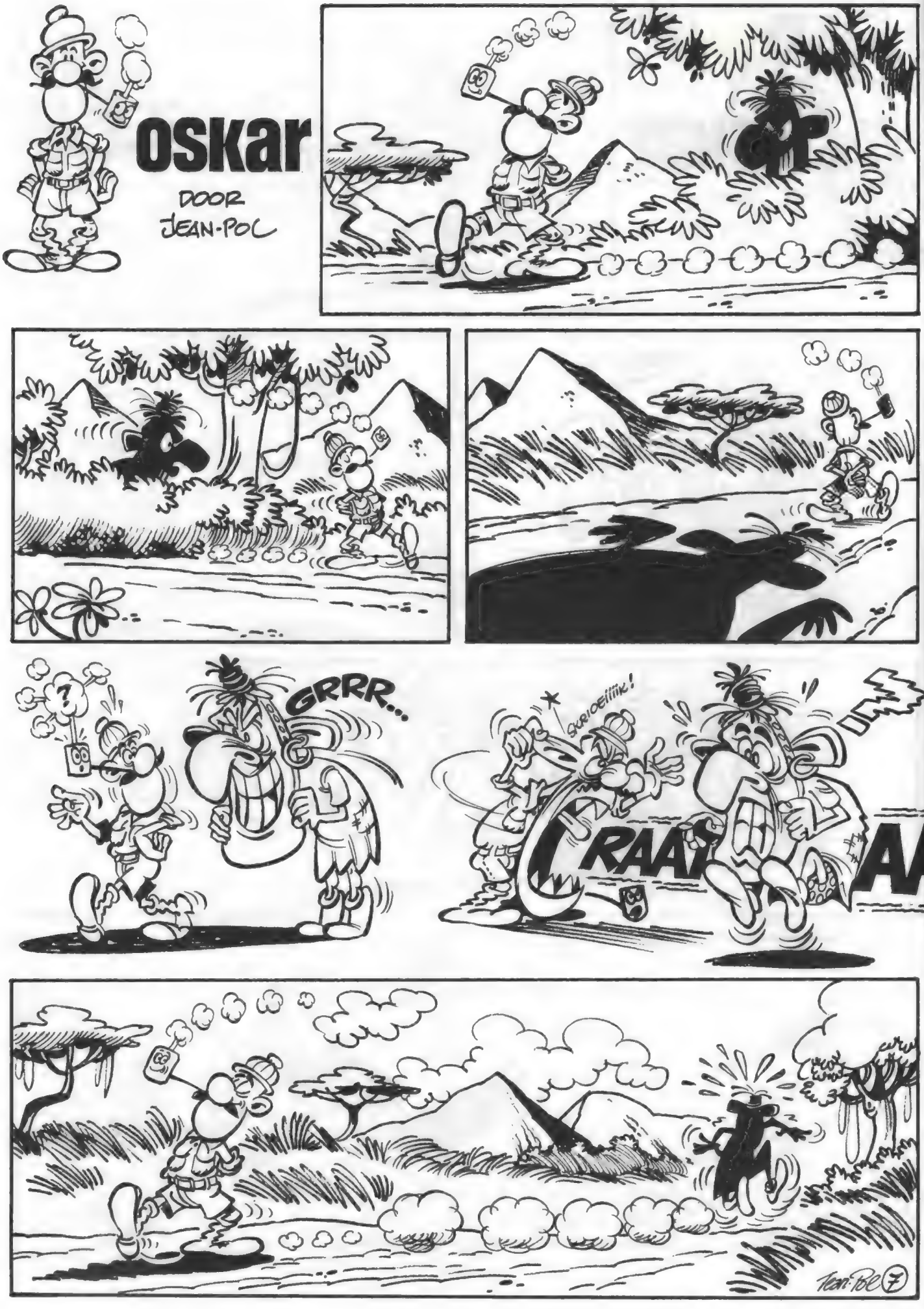
oskar
DOOR
JEAN-POL
GRRR...
SKRIOEIIIIK!
RAAF
AA
Jean-Pol

oskar

DOOR
JEAN-POL

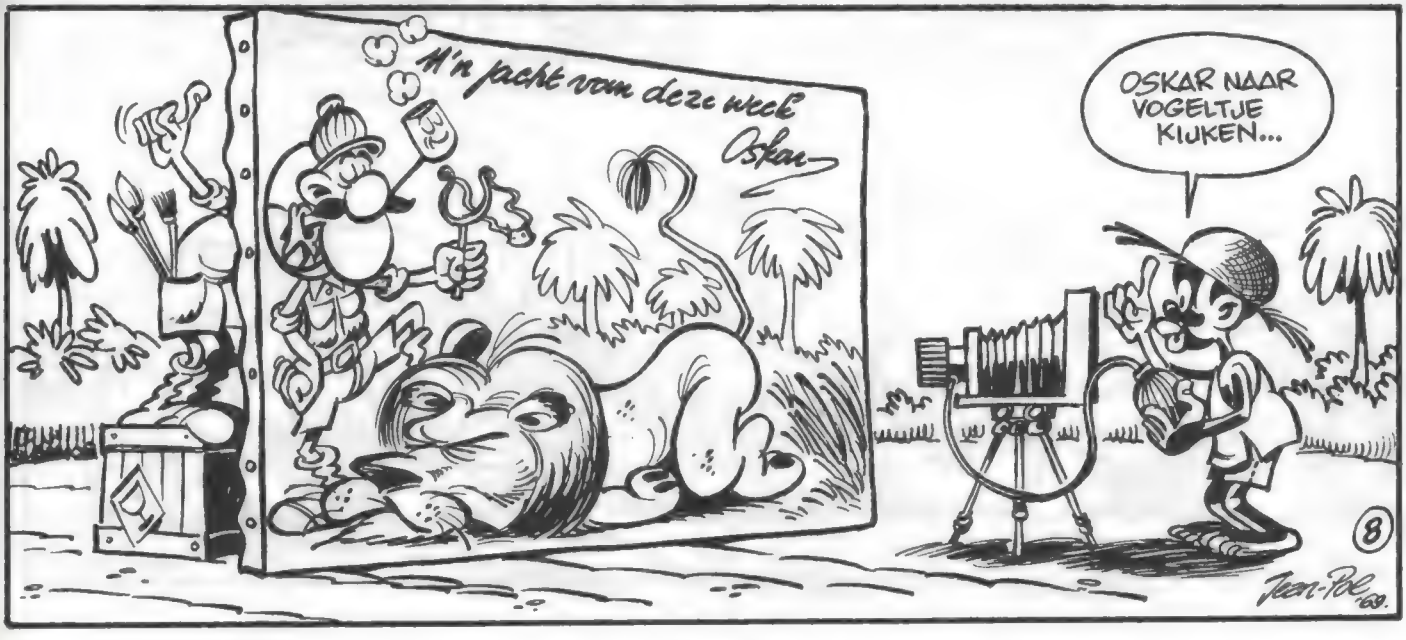

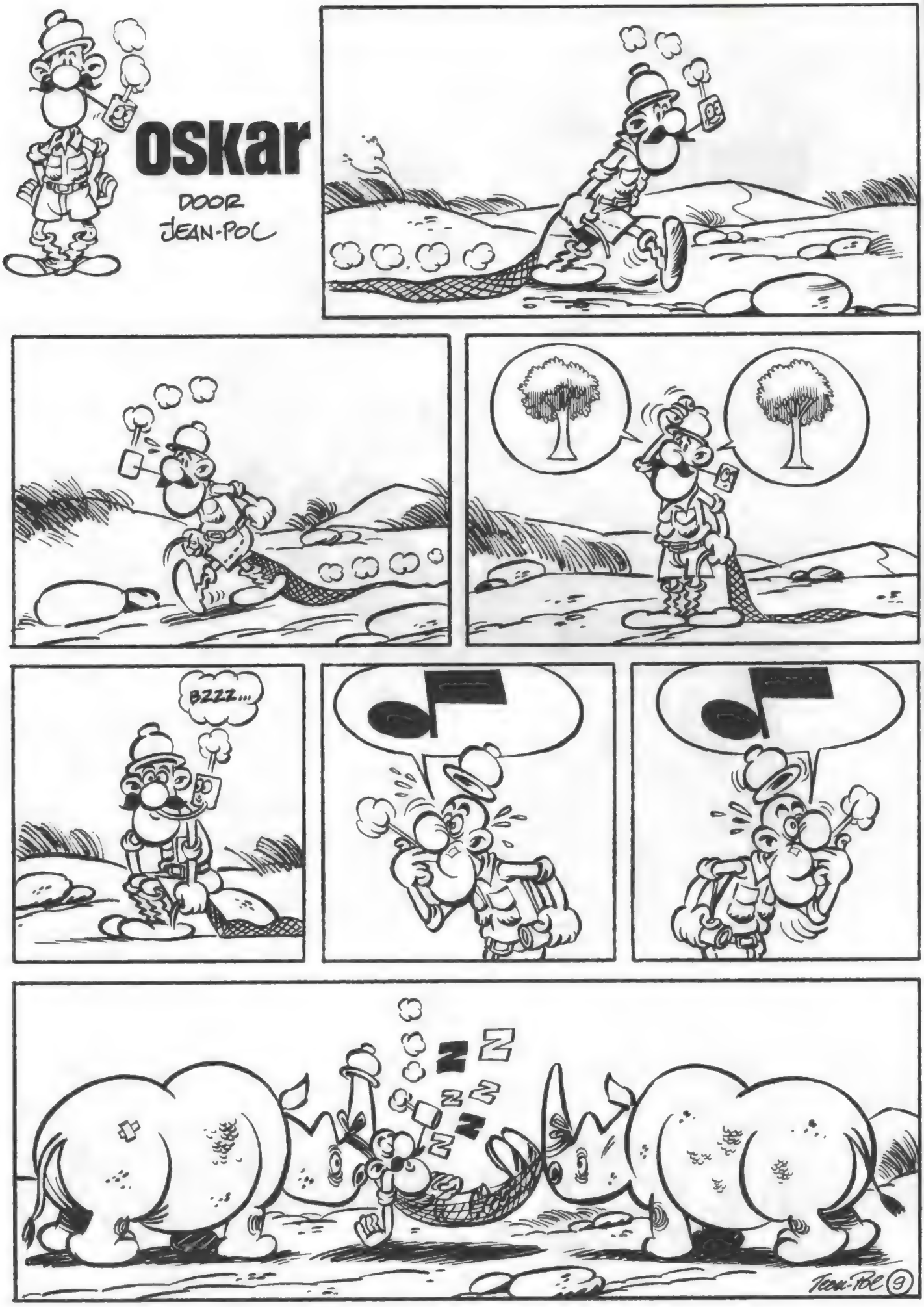
oskar
DOOR
JEAN-POL
BZZZ...
Z Z
Z Z
Z
JEAN-POL 9

oskar

DOOR
JEAN-POL

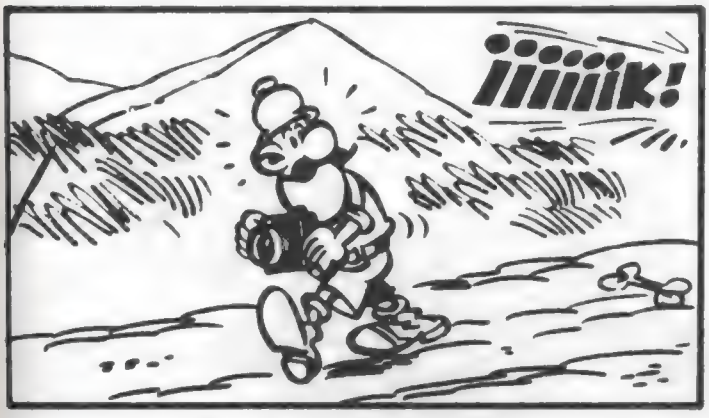

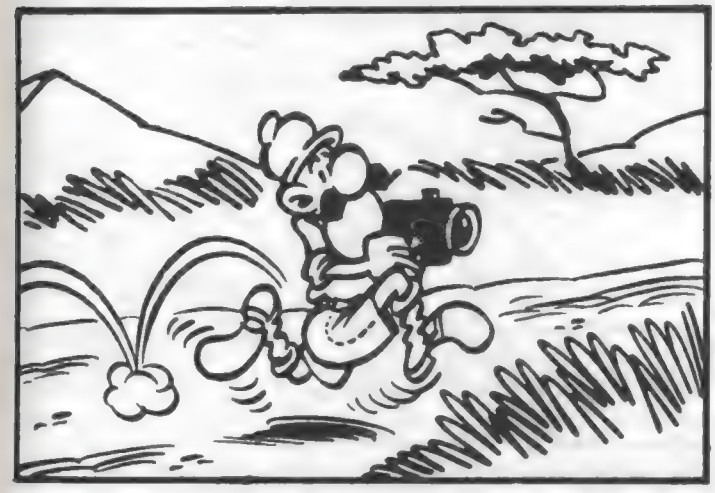

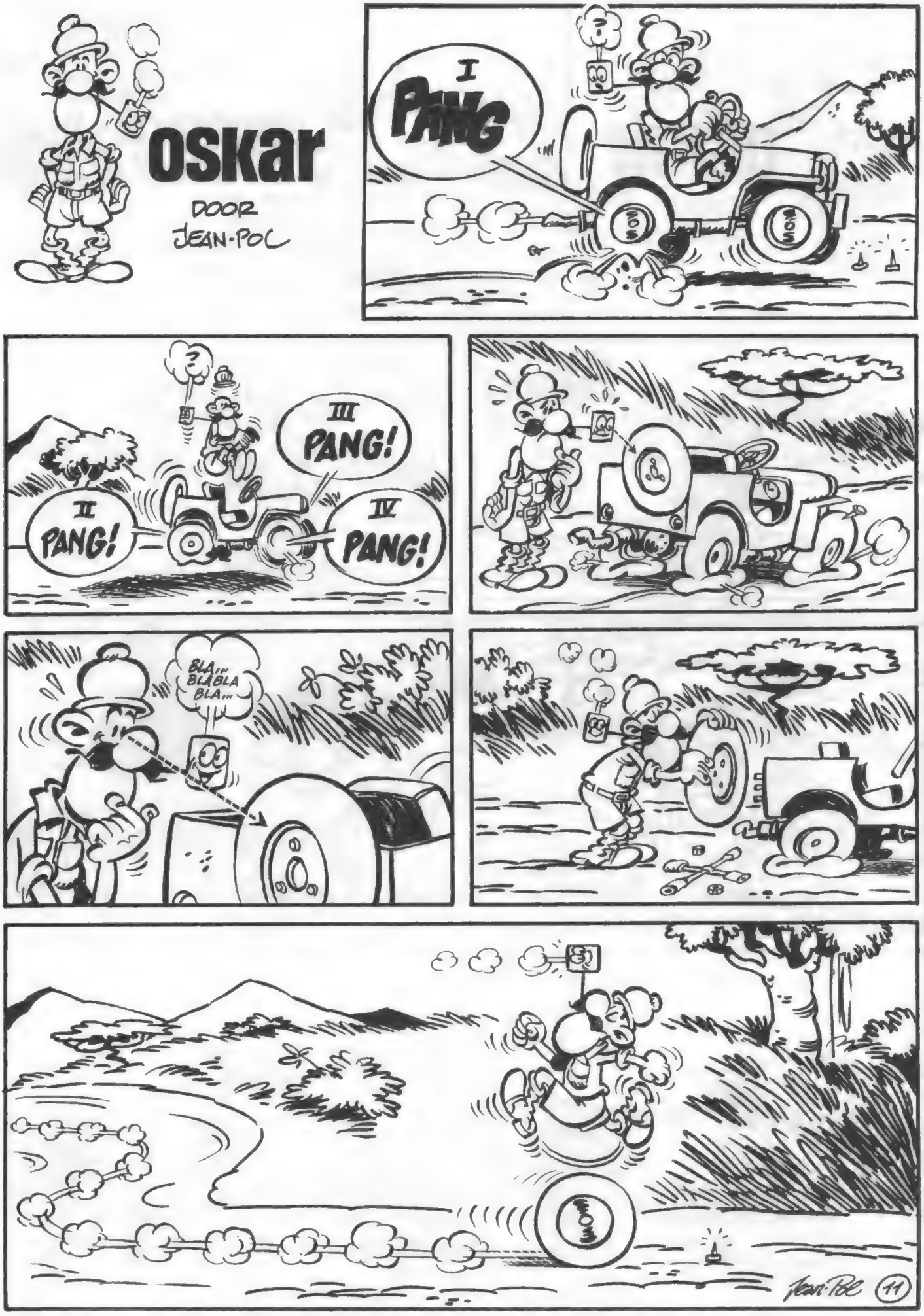
oskar
DOOR
JEAN-POL
I
PANG
II
PANG!
III
PANG!
IV
PANG!
BLA...
BLABLA
BLA...
Jean-Pol
11

oskar

DOOR
JEAN-POL

oskar

DOOR
JEAN-POL

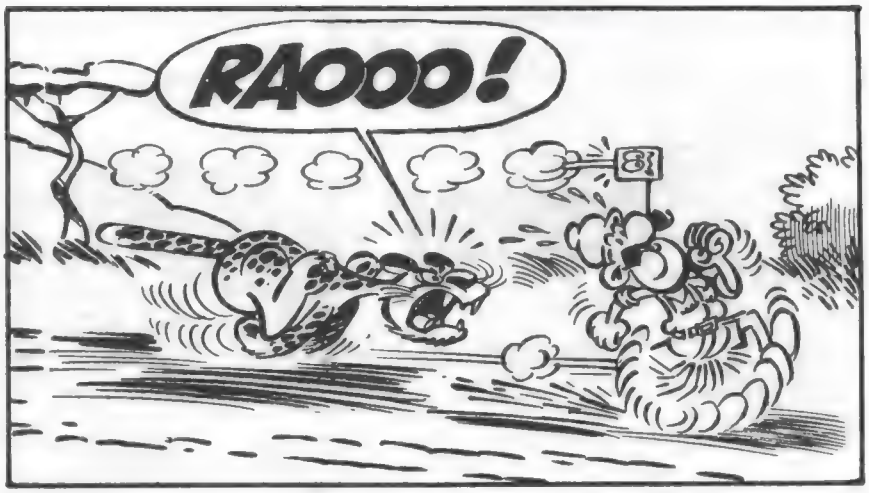

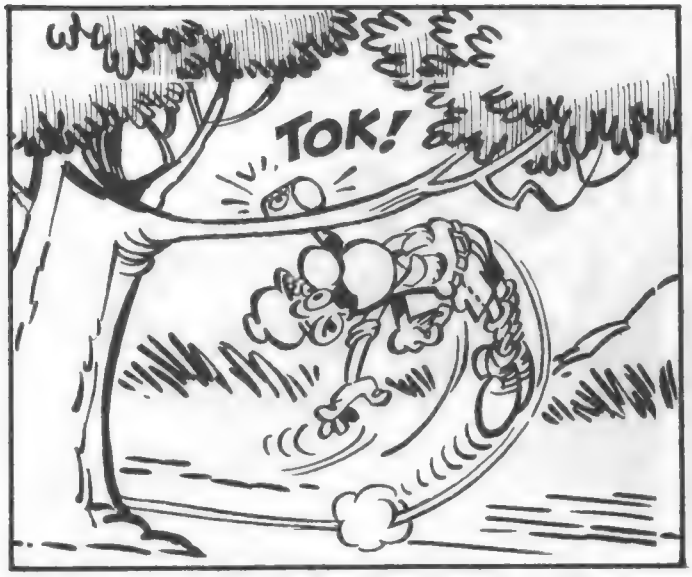

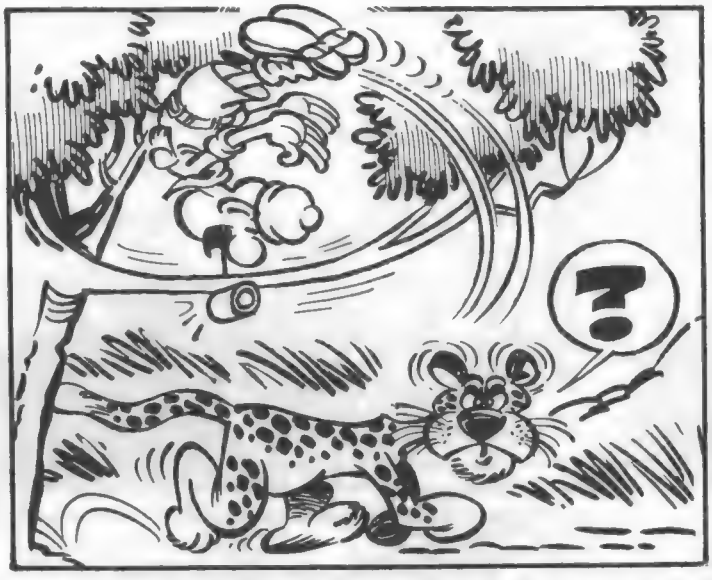

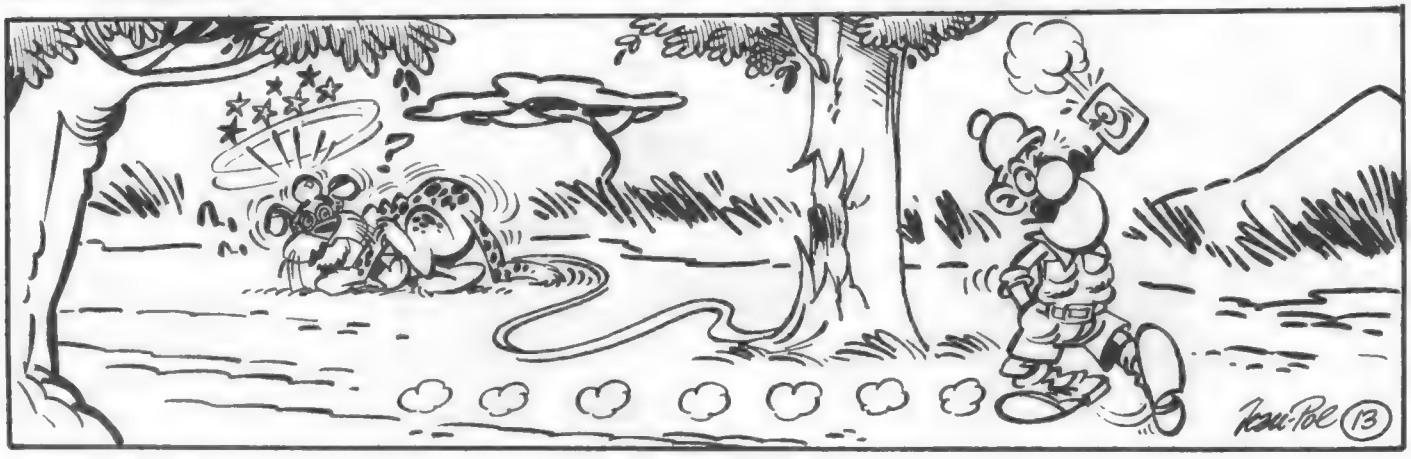

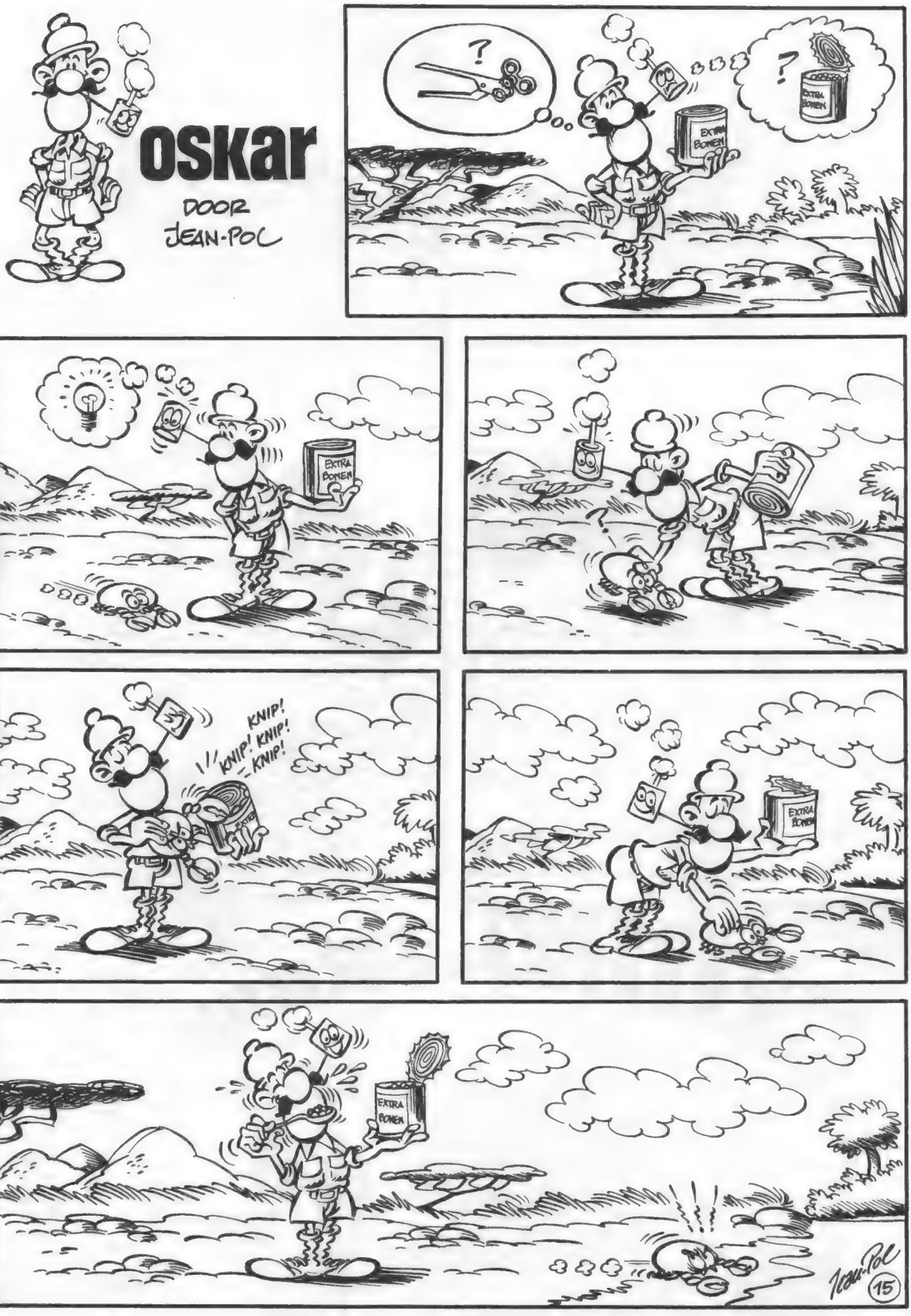
oskar
DOOR
JEAN-POL
?
?
EXTRA BONEN
EXTRA BONEN
EXTRA BONEN
KNIP!
KNIP! KNIP!
KNIP!
EXTRA BONEN
EXTRA BONEN
Jean-Pol
15

oskar

DOOR
JEAN-POL

oskar
DOOR
JEAN-POL
?
Jean-Pol 17

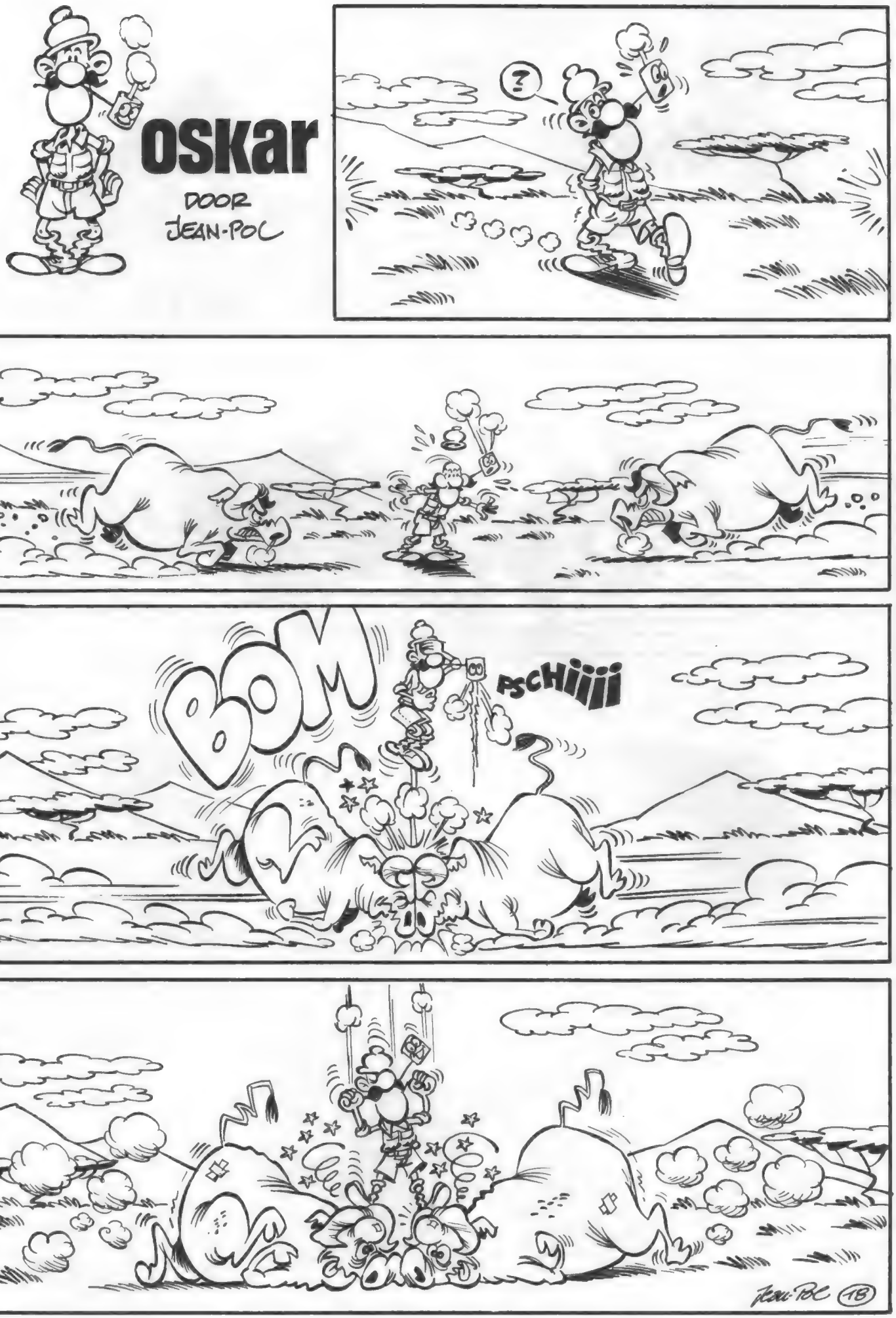
oskar
DOOR
JEAN-POL
?
BOM
PSCHIIIII
JEAN-POL 18

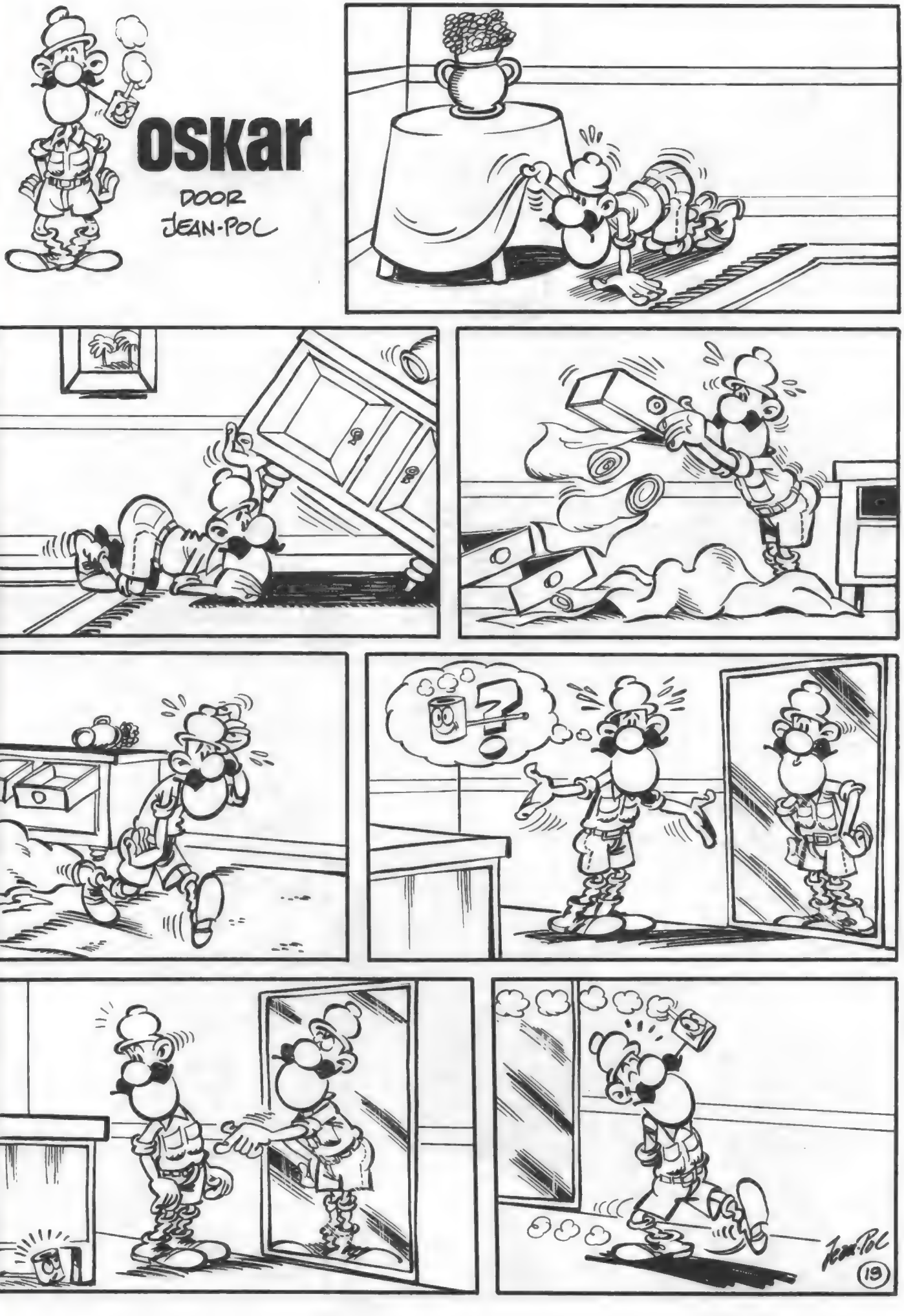
oskar
DOOR
JEAN-POL
19

oskar

DOOR
JEAN-POL

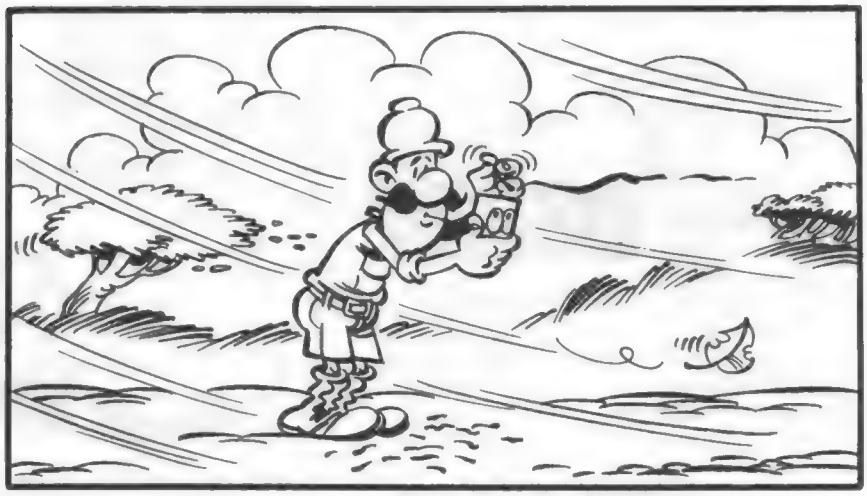

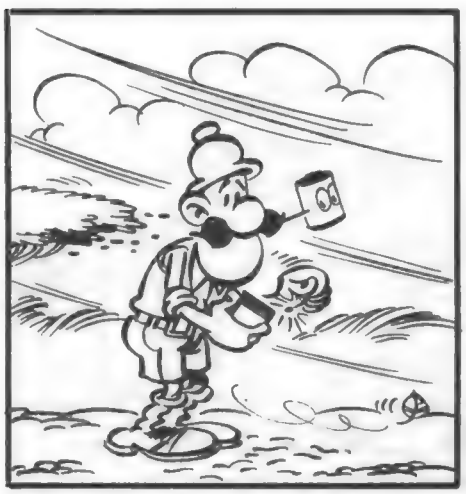

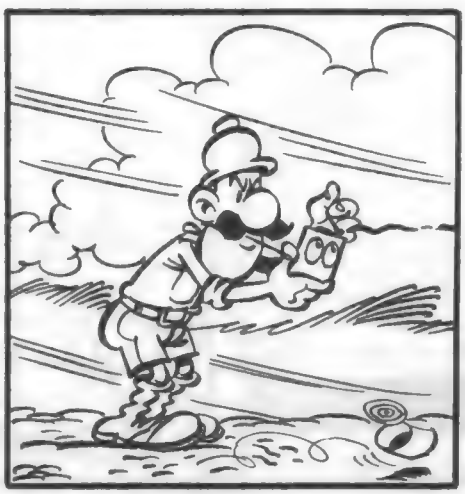

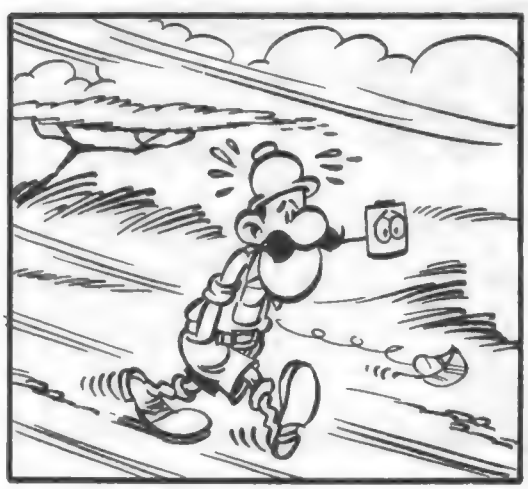

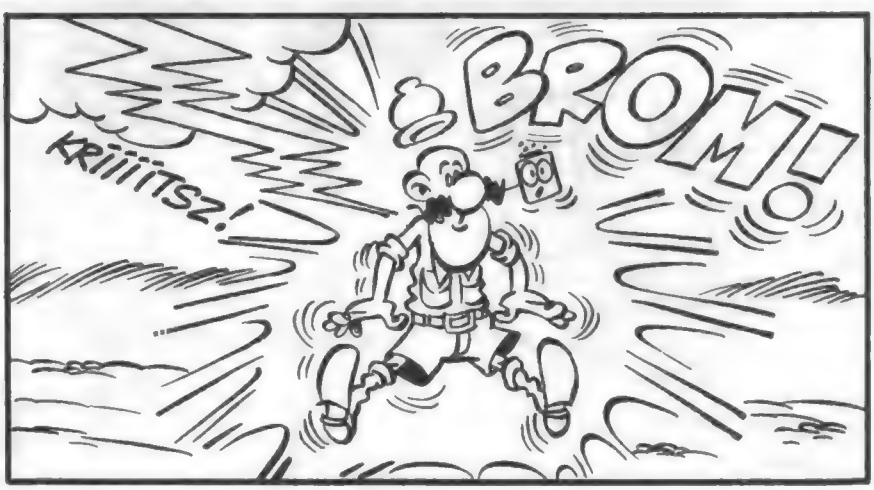

oskar

DOOR
JEAN-POL

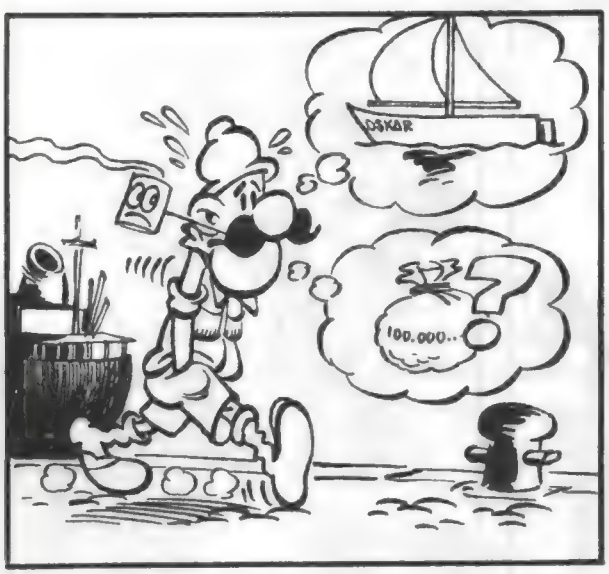

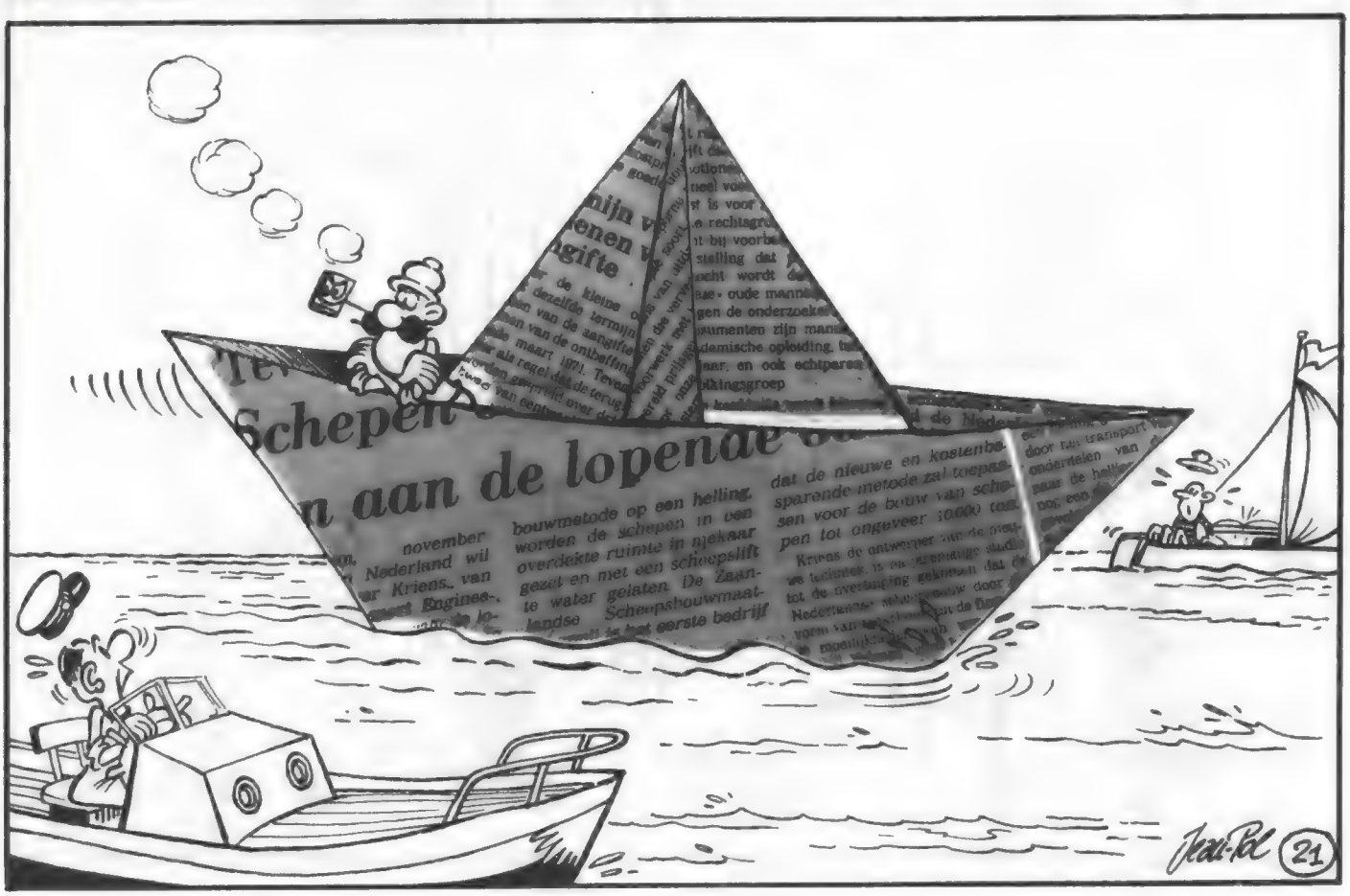

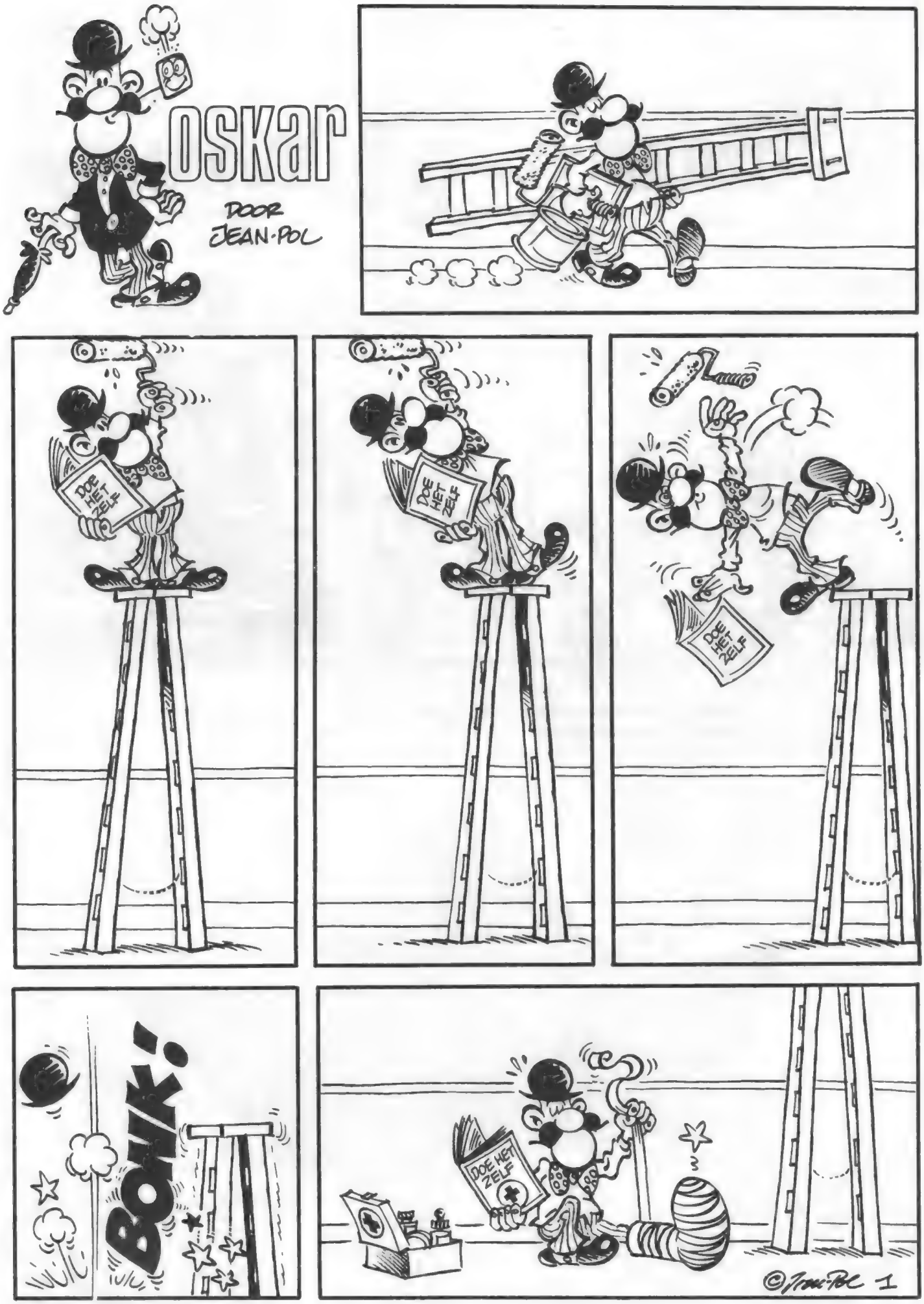
oskar
DOOR
JEAN-POL
DOE HET ZELF
DOE HET ZELF
DOE HET ZELF
BONK!
DOE HET ZELF
©JeanPol 1

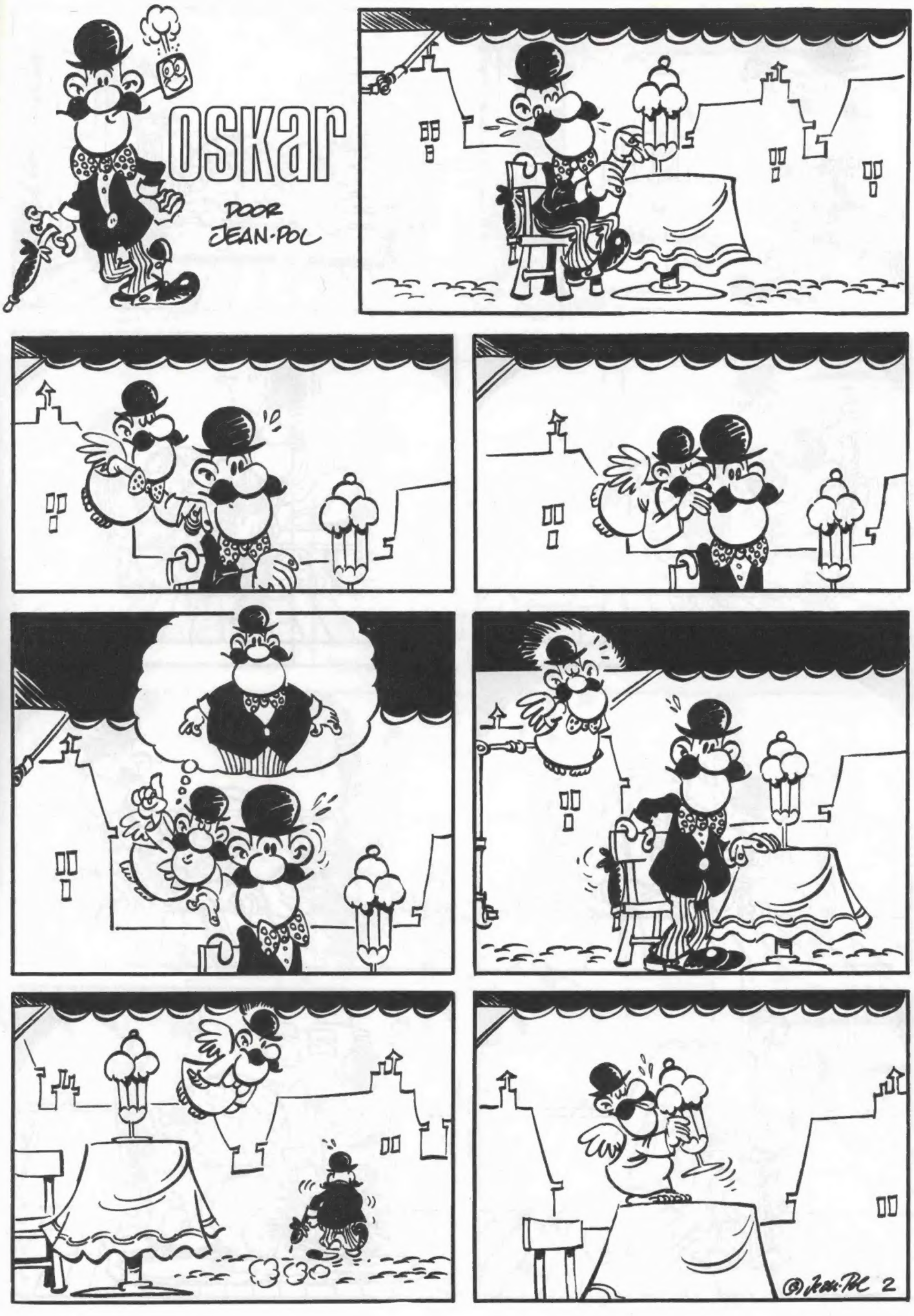
OSKAR
DOOR
JEAN-POL
©Jean-Pol 2

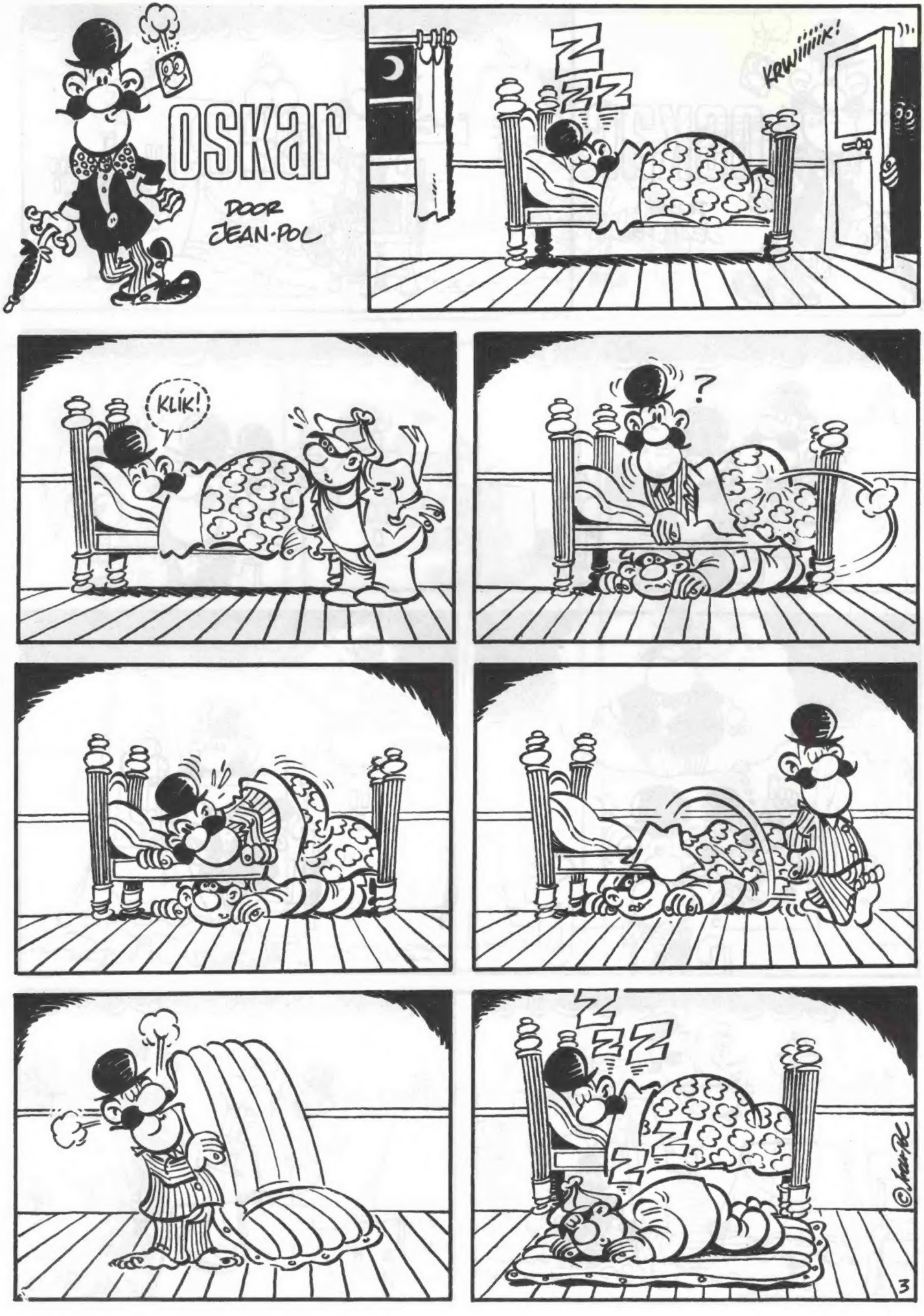
OSKAR
DOOR JEAN-POL
ZZZ
KRWIIIIIK!
KLIK!
?
©Jean-Pol
3

oskar

DOOR JEAN-POL

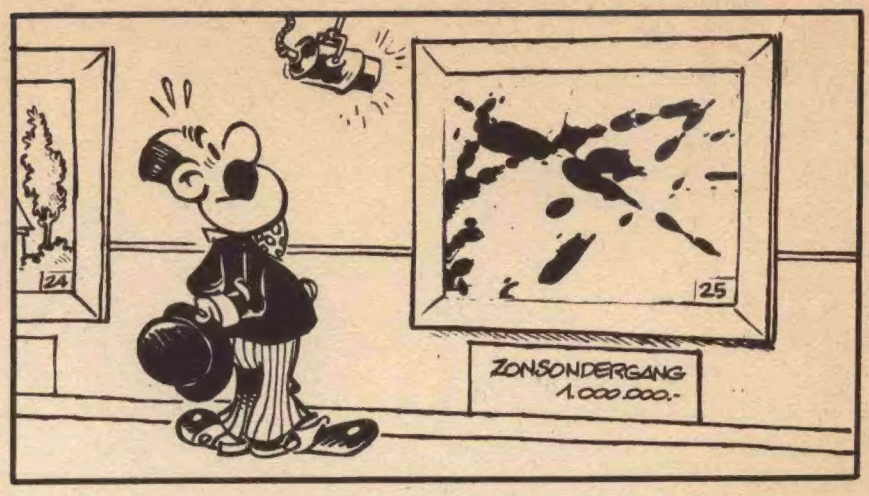

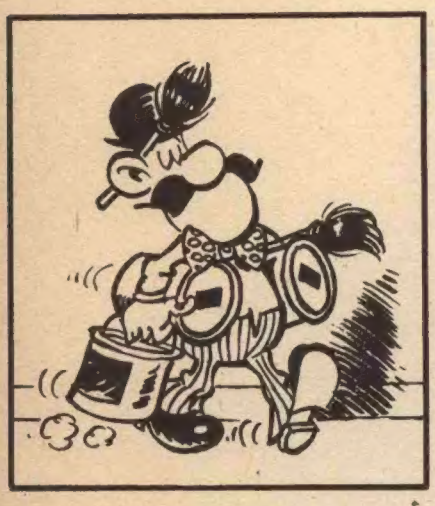

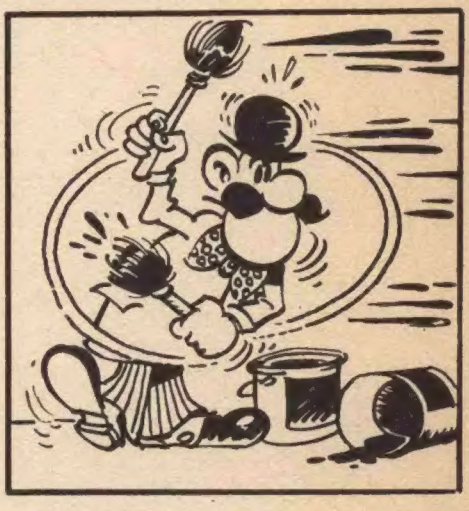

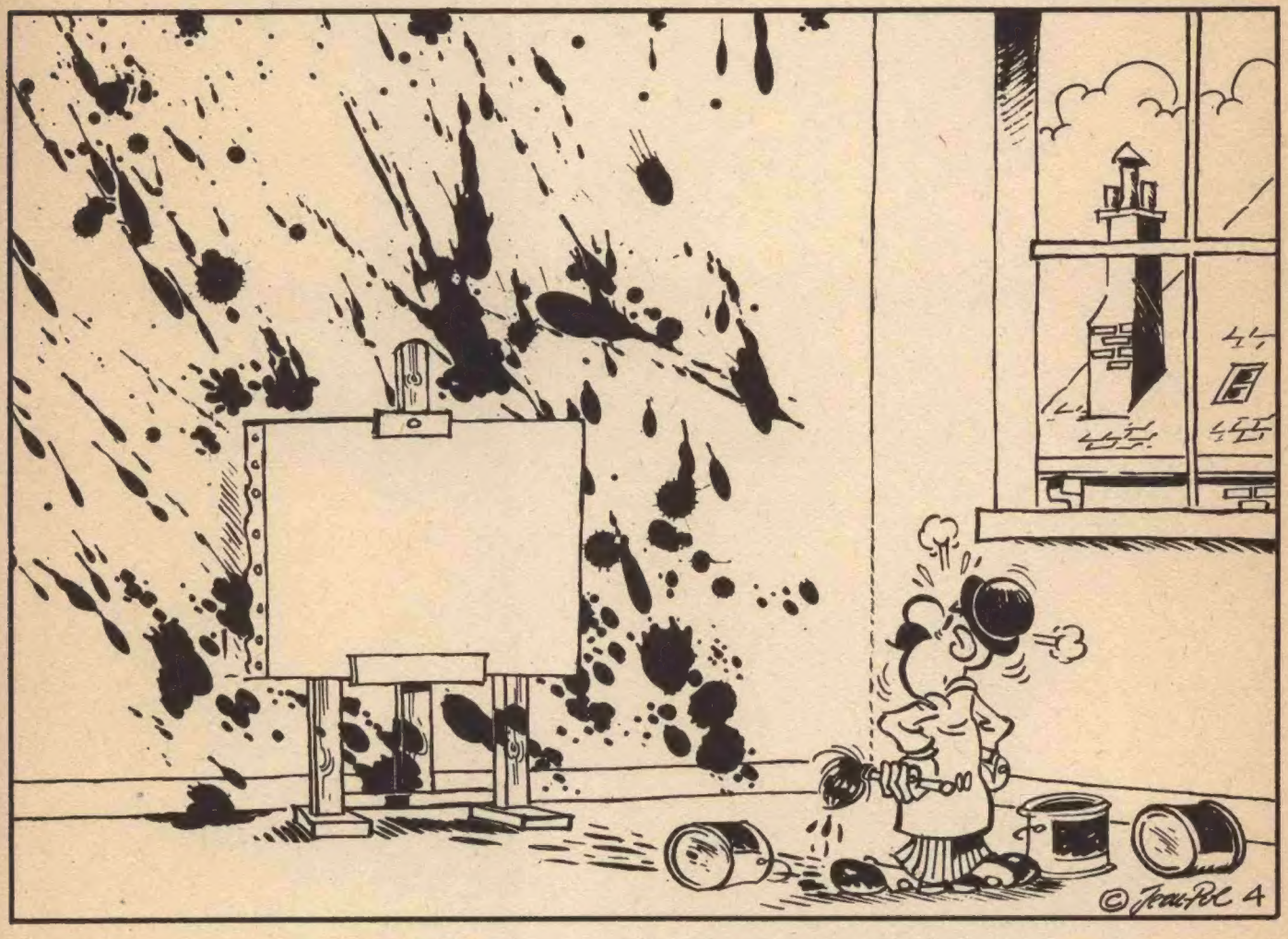

oskar

DOOR JEAN-POL